

Antonín Daniel
June 22, 1997

1/67

Preface

The following oral history transcript is the result of a videotaped (audio taped) interview with ["N"], conducted by ["N"] on [DATE] on behalf of the United States Holocaust Memorial Museum. The interview took place in [CITY] and is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Rights to the interview are held by the United States Holocaust Memorial Museum.

The reader should bear in mind that this is a verbatim transcript of spoken, rather than written prose. This transcript has been neither checked for spelling nor verified for accuracy, and therefore, it is possible that there are errors. As a result, nothing should be quoted or used from this transcript without first checking it against the taped interview.

Antonín Daniel
June 22, 1997

2/67

Interview with Antonín Daniel

June, 22, 1997

Question Pane Danieli, buďte tak laskav, představte se.

Answer Jo, jo. Daniel?

A man Sedněte si ale

Q Můžete sedět u toho, jenom...

A Aha, dobrý.

Q ... jo? V pořádku.

A Jo ... jo.

Q Vyprávějte něco o svém dětství, kde jste žili, kolik vás bylo.

A man Promiňte, ale musíte se znova představit, jo.

Q Ano? Ještě jednou.

A Nás bylo pět. Otec dělal jako kovařsku práci. A dědek. A ja jsem se tam trošku přiučival, ale nedoučil jsem se jako. A když jsme se vratili, tak nam baraky rozebrali, ukradli.

Q K tomu přijdeme.

A Jo.

Q Měl jste možnost chodit do školy?

A Ano, ja jsem chodil do školy.

Q Chodil jste do školy?

A No ano.

Q A když jste ji vyučil tak jste se potom učil trošku toho ...

A Ja jsem se nevyučil.

Antonín Daniel
June 22, 1997

3/67

Q No ale trochu ...

A Jako zaučení...

Q Ano.

A Zaučení...pač už nebylo čas

Q Ano.

A Voni nas vzali a ....

Q A tatínek vás živil tou kovářskou prací.

A Jo jo, jo jo.

Q Ano

A No.

Q A změnilo se něco potom, když přišli Němci?

A Baraky jme měli pryč jako. Tak to jsme jako neměli, no.

Q Vy jste před tím žili ve vlastním baráku?

A Ano, ano. My jsme vlastní baraky měli.

Q Ano. Ten jste si postavili?

A Ano ano ano, no. Ještě tam pozemek ještě pořad mam. Jako tu zahradu.

Q Když jste chodil do školy -- nevzpomínáte si -- měl jste kamarády mezi kluky ze třídy?

A Jo, ano ano ano.

Q Ano.Kamrádil jste se i s Romskými i s ostatními dětmi?

A Jo, to ne.

Q Ne.

A To se vratili, ale zemřeli. Už zemřeli

Q No ne, když jste se vrátili, tak už ....

A Nó tak, eště bylo nas povic, ale oni ... oni zamřeli už.

Q Mezi tím, ano.

A Oni zemřeli.

Antonín Daniel
June 22, 1997

4/67

Q Tak teď -- jak to potom se stalo, když přišli Němci? Jak to bylo, když si pro vás přišli? Dostali jste nějaké předvolání...?

A No to -- no dostali jsme jako předvolání. Ale totálně jsem byl nasazen -- tam byl nějaký příslušník německý. A byl -- jmenoval se -- to si jenom pamatuju. Jindra mu říkali jako cela vesnice -- temu jako -- no policie, zkrátka. No a starosta tam byl jako Bečák.

Q A kde -- kam jste to byl totálně nasazený?

A To je Hodonín za Brnem Ale čistě bylo nas asi čtyři, ale ti zemřeli. No a ja jsem se jako vrátil. Tak ja jsem prvně byl....

Q Čtyři Romové?

A Prosím?

Q Čtyři ... čtyři Romové?

A Jo jo jo jo jo. Tak ja sem byl právě v tym Hodoninku. Ale to bylo v roku 40. To bylo v roku 40 -- ale nebyli sami Romové -- to byl o michany. A to jsme pracovali na te silnici a kamenolom -- ja sem pracoval.

Q Jak jste se tam dostal? Tam jste sám přijel nebo si vás odvezli?

A Odvezli nas. Oni nam dali takovy povolavaci rozkaz a my jsme se tam dostavili. No a to jsme byli -- ja jsem nevěděl kde -- jak kam jdu. Ja jsem pak přišel tam, že jo, tak -- a pak jsem věděl už jak, co...

some voices

Q Jak jste říkal, že tam byli Romové i neromové, kdo byli ...

A To bylo michany.

Q Ano a kdo to byli, ti co nebyli Romové? Koho tam povolali?

A No všelijaký narod tam bylo.

Q Jo.

A Nó.

Q A co byl důvod ...

Antonín Daniel
June 22, 1997

5/67

A Tam nás bylo asi -- ja nevim -- 500, myslim.

Q Asi 500?

A 500, 500 bylo nas tam

Q Jenom muži nebo taky ženy?

A Ne, ženy ne. Jenom muži. Celý byli jsme jako v tym štyrycatym samý muži

Q Ano.

A Byli starší jako lidi, že a my jsme byli jako mlady.

Q Kde jste tam bydleli? To byl tábor?

A To byl tábor, tábor, tábor

Q To bylo obehnaný drátem?

A Áno, ano, ano, ano. Tábor, tábor, při silnici hned...

Q A byli tam baráky? Nebo kde jste bydleli?

A Baráky...

Q Hodně těch baráků?

A Dřevěny baráky. Jo, dřevěny baráky

Q To tam kvůli vám postavili nebo to už tam bylo?

A Tak, já jsem -- když jsem tam přišel, tak to bylo postavený už.

Q A už tam byli taky nějací ...

A Byli

Q Byli.

A Nó.To byli...některý propuštěli, že a ...

Q Některý propuštěli taky, ano?

A Taky propouštěli. Vostal tam třeba -- já nevim -- šest měsíců nebo pět měsíců. Jak kdo. Aj víc třeba někdo tam byl, podle chování, no a ...

Q A předem ho už -- to už jste věděl předem, jak byste tam měl být dlouho? Neřekli vám dopředu...

Antonín Daniel
June 22, 1997

6/67

A To ne, to neřekli

Q Ne

A To neřekli nam, to jak dlouho tam budeme

Q Až potom, jak se jim ....

A Možna pět měsíců, šest měsíců. Jak vam říkam Aji rok , no. Taky byli tam jako mladý kluci se mnou -- nechtěli dobře pracovat -- no tak tam tvrdnul dál a kdo pracoval jako dobře, no tak propustili jako dřív

Q A mohli byste nám popsat trošičku, jak probíhal den v tom hodonínském táboře?...

A Tak.

Q Ráno -- v kolik vás vzbudili?

A Mě se zdá že -- já si to už nepamatuju tak moc-- no ale já myslím ...

Q Asi brzo.

A Tak o půl šestej, myslim, určitě.

Q Ano.

A Nebo pět. Já už přesně nevím, no. To určitě, ale -- a pracovali jsme asi tak do šesti hodin večer, jako.

Q Ano.

A No.

Q Byl nějaký nástup ráno?

A No nástup pravda. Nástup či počítání, sčítání, že a pak už do práce.

Q Jste šli na práci.

A Áno.

Q Snídani nějakou jste dostali?

A No snídani jsem dostali moc málo. To nějakou žbrndu kávu a ... to nestálo za nic, to ... to ani jsme nepili. To nevidělo cukr nebo všecko vubec. Tak jsme to ne moc nepili. No a na oběd jsme dostali nejaku polívku, chleba kousek a ..

Antonín Daniel
June 22, 1997

7/67

Q A na jakou práci vás vodili?

A No vám říkám na tu silnici. Ta silnice je tam dosud ... udělaná. Když tam pudete tak to uvidíte Kamenolom je kousek za tu silnicí hned. To je -- to jsme tam dělali jako my. Ten kamenolom byl dost velký.

Q Takže vy jste pracovali někdy na silnici a někdy ...

A Áno, a ...

Q ... v kamenolomu?

A V kamenolomu, no

Q Měli jste tam nějaké mistry? Ta práce na silnici přece je..

A Ne, ne.

Q Ne.

A Ne. Jeden mistr tam myslim byl, který to řídil -- ten ... bezpečnost, ale von nebyl _____

Q To byl civilista nebo taky ...

A Cože?

Q To byl civilista nebo taky z vás vězňů?

A Nenene, civilist -- civil.

Q Jo.

A No jo. Civil. Tak on dohlížel že -- jako no aby tak práce jako šla, no. Abysme davali pozor a tak dal, že jako. Přesvědčoval, že. No a to jsme jezdili tady těma vozíkama, vozili jsme kamen, že ... na tu silnici. No a pak ostřelovali tan kamenolom, že. Nakladali jsme do tech vozíku a vozili .. vozili jsme na tu silnici. Tak to je tam pořad..

Q Byla to hodně těžká práce pro vás?

A No jéje. Těžká práce. Nó.

Q Všechny -- všichni chlapci to stačili? Nebyli tam nějaký slabší, kerý to nes -- nestačili dělat?

Antonín Daniel
June 22, 1997

8/67

A Tak, to víte, že jo. Byli slabší a ____ Jedni dělali na pařeze -- stromy kaceli, že, pač tam ta silnice -- přes ten les -- tak ty stromy všechno ... museli kácet, že. Někdy někerá parta, no a -- jak já jsem třeba -- tak mě dali do toho kamenolomu. No.

Q A říkáte, že jste pracovali asi do šesti hodin do večera?

A No.

Q Takže to bylo asi v létě, ne? Když bylo ještě světlo?

A V létě v létě.

Q V létě.

A Jo, jo, jo.

Q A pak jste se vrátili do tábora a teprva potom vám dali nějaké jídlo?

A Tam bylo zase sčítání ...

Q Ano.

A ... no a pak jsme dostali tu večeři. Spat jsme nesměli.

Q Ještě jste nesměli jít hned spát, ne?

A Spat ne, spat jsme ještě nemo .. nemohli. To jsme až v deset hodin nebo tak to Ňak bylo -- ten rozkaz. Spat né.

Q A co jste do té doby dělali? Byli jste na baráku?

A Na baráku, jó. Seděli jsme ...

Q A povídali.

A Po -- povídali jsme.

Q Jak vypadal takový barák? Kolik asi lidí?

A To je dřevěný barák. Dřevěny, dlouhý. To mohlo byt -- ja nevim-- jestli nas tam bylo ... třista ... nebo 400 ... lidi na tym jednym baraku.

Q Měli jste ...

A Když ja ... když ja jsem byl ve 40 roku, tak tam mohlo byt těch baraku asi tři nebo čtyry.

Ale když ... když tam byl otec a moje manželka -- tedkon zemřela -- tak ona taky tam

Antonín Daniel
June 22, 1997

9/67

byla -- a tak už asi tych baraku bylo povic, pač už jich bylo trochu ... vic, že a tak -- ja už nevim teda přesně kolik, no ale mohlo by to bejt o dva baraky vic, jako.

Q Co jste v tom baráku měli? Jenom nějaké palandy, nebo stůl taky, nebo něco tam bylo...

A Ne, to to to to ...

Q ... na sezení ...

A To to takovyho nic.

Q Nic. Takže jste museli sedět na těch palandách.

A Áno, ano ano.

Q To bylo tři poschodí?

A Áno, no no no no. Tři poschodí to bylo, jo. Jinak nebylo tam nic. Akorat ... mala takova umyvarka. To je -- to nebylo vůbec taky nijak zvalštni -- to to -- to se někdo umyl a někdo neumyl, podle toho jak .. jak nemohl se člověk dostat na to, že.

Q To bylo přímo v tom baráku, ta umývárka?

A No, bylo to tam vedle baraku

Q Vedle.

A Na kraji baráku, tak. To bylo jako za dveřima hned takova místnost mala a tam byla ta umvarna. Koupelka to vubec nebyla

Q Ne.

A Ne.

Q To bylo nějaký korýtko a tam byly nějaký kohoutky u toho?

A Jo, jo, jo, jo, jo, jo, jo. Dva kohoutky a tak jsme se umývali.

Q Jo.

A No.

Q A záchod to bylo něco podobného?

A Záchody taky tak.

Antonín Daniel
June 22, 1997

10/67

Q Taky něco ...

A Jo, jo, záchody...

Q A to jídlo, to jste si chodili do nějaké fronty do kuchyně nebo vám to nosili na ten barák?

A Ne, ne, ne, chodili jsme do kuchyně. My jsme chodili do kuchyně. My jsme měli ty šálky vojenský a tak jsme si chodili do fronty a ... chodili jsme si pro jídlo.

Q To vařili vězňové?

A Jo.

Q Ano.

A No

Q Myslíte, že vás trchu šidili, nebo...

A Tak to víte, já jsem neměl k tomu ...

Q Měl jste hlad?

A No jéjeje! To vůbec! To jsem byl mladý.

Q A měl jste možnost -- mohl vám někdo něco přinést nebo poslat nebo...

A Nó, moh. Z domu mohli jako poslat nějaký balík, ale aby někdo přišel za nama.. tak to ne.

Q To ne.

A Nějaka navštěva...ne

Q Ne

A To ne

Q Ano.

A Ale teďko -- když tam byl otec a ty Romové jenom tam byli, tak byli možny ty návštěvy?

Q Potom později. Když se to stalo už táborem i pro ženy

Antonín Daniel
June 22, 1997

11/67

A No, no, no to bylo v roku 41, 42 . Otec tam byl asi tak 42, jo, a manželka 42. A s nama právěli byli odvezení už ... do toho koncentráku. Takže my jsme tam šli jako dřív -- jak ten v tom Hodonínku. Asi o pět měsíců přišli, nebo o čtyři měsíce za námi

Q Ano.

A Pač my jsme tam byli jako ... spíš.

Q Ano. A kdo vás tam -- když vy jste tam byli -- když to byl ten pracovní tábor -- kdo vás tam hlídal?

A Bachaři ... normálně...

Q Četníci to byli? Měli uniformy? Čeští četníci?

A Ano, no ano, ano, ano, pravda. To bylo, to bylo...

Q A měli...

A ...to bylo hlídaný.

Q Ano. Bylo jich tam hodně?

A Tak .... to vám neřeknu kolik jich tam bylo. Pač já jsem je nepočítal.

Q No.

A Takže -- tak to víte museli to -- muselo ... muselo to být obsazeny.

Q Ano. A měli i na každém baráku někoho třeba z vězňů -- nebo vlastně to nebyli vězňové -- z těch pracovníků, kdo dělal takovou spojku mezi nima?

A No, tam jako nedělal žádný

Q Ne.

A Spojku nikdo

Q Ne

A Jak ja jsem ve 40 byl tak ne

Q Ne.

A Ne.

Q Prostě na tom apelu ráno, když vás počítali

Antonín Daniel
June 22, 1997

12/67

A Jo, tak to jo

Q Tak vám všechno řekli

A Áno, ano ano. Bylo spočítání, že, a pak ... do práce, z práce a takhle, no. Ale že
bysme měli na sebe nějaký ...

Q Ne

A ... dozorce nebo to, to ne

Q Nikdy jste tam neonemocněl, byl jste ...

A Já ne.

Q Ne

A Ne, ne, ne, ne.

Q A když se to někomu stalo, ...

A No tak to už bylo horší. To už ho vezli buď do nemocnice -- a nebo úraz, když dostal,
tak odvezli, normálně do nemocnice. Do Brna.

Q Vy jste tam nějakou ošetrovnu nebo něco takového neměli.

A Ne, tam nebyla žádná ošetrovna

Q Ne.

A Když se stal úraz -- tak někdo jako byl -- a ten něco udělali s tím, že -- nějaký převaz
nebo něco takovýho zkrátka. Ale moc ... moc toho nebylo

Q Ano.

A Vezli to pryč hned.

Q Jak vy jste tam byl dlouho?

A Já jsem tam dost dlouho byl. Nějakých sedm měsíců, myslím ... nebo tak nějak to bylo.
No...Pak mě propustili. A sotva jsem přišel domů a -- netrvalo to celý rok a pryč.

Q Asi za rok, ani necelý rok.

A Ani, a už jsme jeli do toho ...

Q Do té Osvětimi.

Antonín Daniel
June 22, 1997

13/67

A Do Osvětimi. Jo.

Q A věděli jste předem, že budou ještě, že vá ... vás ještě budou brát?

A Ne.

Q To bylo náhle -- přišlo?

A No, náhle. To jsme nevěděli vůbec. Oni přišli a řekli, že jako jdeme na státní statky.

Jako pracovat.

Q Na státní?

A Áno.

Q To už nebylo předvolání jako jste dostali do Hodonínku?

A Ne to vůbec žádný předvolání, jenom řekli, že půjdeme do práce na státní statky. No tak my jsme tomu jako věřili. Jinak bysme utekli pryč. (laugh). A že tam byl nějaký vrchní, se mu říkalo. Takový starší chlap, od policie, ale ...

Q To přišli provás domů -- promiňte -- to pro vás přišli do bytu, domů.

A Jó. To oni přišli nó. A my sami jsme se dostavili.

Q Četníci?

A Jo, my jsme se sami dostavili.

Q Vy sami jste se dostavili.

A Tam už čekal autobus a s tím autobusem nas odvezli do Starého města na nádraží. A tam byli nachystaný vagóny. Tam byli nachystaný vagóny a ty vagóny celý vlak nás odvezli do toho.

Q Osvětimi.

A Osvětimi, nó. Tak nic jsme nevěděli, kam jedeme.

Q A to byli jenom Romové nebo tam byli taky už jiní

A Ne, Romové.

Q Jenom.

A Romové.

Antonín Daniel
June 22, 1997

14/67

Q A koho z vaší rodiny vzali tehdy?

A Komplet všechno.

Q Všechny?!

A Všechny.

Q Druhý -- všechny bratry?

A Všechno, vše -- aj mladý děcko, všecko.

Q Maminka ještě byla...

A Maminka ne. Maminka zemřela jako doma -- ale otca -- všechno zebrali. Celou rodinu zkrátka. Neostal ani jeden doma, vubec. Baráky uzavřeli a ... hotovo.

Q Takže vy jste se dostavili k tomu autu a ti vás odvezli do toho Starého Města a tam vás hned naložili nebo jste ještě byli -- čekali na někoho?

A Ne, tam je -- tam je sokolovňa a -- tam ta sokolovňa ještě je -- no á byli -- dali nás tam vyspat jako, přes noc, vlasy ostříhat, jó, no á ... ráno ... jsme jeli jako. Vzbudili nás a odvěkli nás do teho -- na nádraží.

Q Ano. Směli jste si vzít s sebou nějaké zavazadlo?

A No, tak to jo. Nějaký balíček nebo něco. Jak kdo měl, no. Kdio měl, tak si to vzal a kdo neměl, neměl.

Q Měl jste s sebou nějaký jídlo nebo šaty?

A No, tak měl, říkávám vám, kdo měl, tak si vzal a když neměl, tak ...

Q Šel jen tak.

A (laugh) Tak to bylo -- to nic.

Q Ano. Tak vás zaveali, zavedli na to nádraží a naložili vás?

A Do vagónů, do vagónů.

Q To byli nákladní, osobní?

A Nákladní, nákladní

Q Nákladní.

Antonín Daniel
June 22, 1997

15/67

A Nákladní. Nákladní a ... s tema nás odvezli přímo do toho...

Q Kolik asi vás bylo těch mužů -- nebo lidí v tom vagóně?

A No, to nás bylo hodně.

Q Byli muži i ženy.

A Ano.

Q I děti?

A Bylo nás v tom sedmdesát nebo osmdesát, já už --. Bylo zkrátka plno, ani jsme se nemohli pohnout, tak to bylo...

Q Mohli jste sedět?

A Nemohli.

Q Ne

A Ne. Stát.

Q Nevzpomínáte si jak dlouho jste jeli?

A To -- tři hodiny, to už tak si jako nepamatuju, že jo. Tři hodiny určitě, to jo.

Q Měli jste tam trochu vody?

A Oni měli s sebou. Kdo měl s sebou nějakou flašku k pití, tak -- ale nedali nám nic.

Q Nějakej kbelík kam se chodilo...

A Ne ne ne ne ne ne ne ne. Nebylo nic, ne ne, vůbec nic tam nebylo.

Q Ani na záchod -- když někdo chtěl -- nebyl kbelík?

A Ne ne ne ne.

Q Nic.

A Ne bylo nic, já jsem, nebylo vůbec nic.

Q A to jste si pořád mysleli, že jedete na ty statky:

A Ták správně. Jinak bysme jim zdrhli, poniváč ten vrchní, jak jsme, jo já už jsem vám řekl, tak von mě moc znal, ten vrchní, on byl moc dobrý jako, starší pán byl. Tak von mě

Antonín Daniel
June 22, 1997

16/67

právě řekl, pán¹:" Pane vrchní, prosím vás, já by..." tedva² byly cigarety na tabačenky, tak pám:" Já bych chtěl do trafiky." Si pro ty -- pro ty cigarety -- to byl ten příděl -- přídělový -- na cigar -- cigarety. No, takže prý tak jo, takže prý běžte, tady stím bráchem, běžte. Tak já jsem šel si pro ty cigarety -- jsem si zaplatil. A on na nás mrkal a mával rukou, že abysme šli pryč, abysme se jako utekli. Jenomže on měl ženu, a tak jsme se vrátili.

Q To byl vrchní?

A To byla právě ta chyba. A on se chytil za hlavu, že jsme se vrátili.

Q To byl vrchní strážmistr, nějaký?

A Nó, ne vrchní, to velitel!

Q Velitel toho vlaku nebo?

A Velitel tého -- Bezpečnost. Jako na vesnici.Bezpečnost. To né. A tak von právě -- jsem vám říkal -- moc veliky, moc dobry chlap to byl. A on právě řekl, abysme šli pro ty cigarety, abysme utekli pryč. Abysme se jako nevrátili. Páč jsme byli mladi, že -- on nás znal.

Q Takže on věděl...

A On věděl, tak to víte, že jo. To věděl. On věděl, jenomže my jsme nevěděli

Q Jo.

A (laugh) No. Že jdeme na statek ... pracovat. No tak to jsme mysleli -- tak jdeme pracovat, tak bude dobře ještě, no, budeme všeci pohromadě, no a ... Ale zatím to nevyšlo, takhle. (laugh) To bylo právě ten krám.

Q Ano.

A Jinak jsme utekli, utekli pryč.No, tak byli mladý chlapi -- co -- to jak -- to by neudrželi. Kdyby aj začali střílet, tak to ... to by nepomohlo. To bysme utekli, to jo.

Q Tak jste přijeli do té Osvětimi. To bylo ve dne, v noci?

---

¹povídám - very informal

²tehda - at that time, informal

Antonín Daniel
June 22, 1997

17/67

A Nó, tak to bylo navečer -- mě se zdá že -- nó navečer. To mě se zdá to bylo, tak ve čtyry nebo v pět hodin večer. Votevřeli ... vagony a ven ...kdo spadl, spadl, pobili to a kdo ne, tak .... A to už jsme viděli bránu toho koncentráku, že. No jenomže už ... už to bylo pozdě. Už bylo pozdě.

Q To bylo v roce 43?

A Já jsem byl v roku ..

Q 40 jste byl.

A Dva, dva. Když mě odvezli. Mě tam brali jako -- říkám -- ten starosta a ten .. ten...Bezpečnost SNB. Tak voni nás tam asi tři hodili jako dřív. A pak voni jako došli...

Q Počkejte, to jsem teď nepochopila. Tři jste přišli dřív, nebo jak to ...?`

A Né dřív, dřív né. My jsem jako -- bych vám řekl -- voni nás jako vzali do toho koncentráku -- ale voni -- já jsem tam byl -- kolik jsem -- já vám nemůžu přesně teďkon povědít -- tři týdny nebo měsíc nebo šest neděl. A nás vybrali tři a oni nás ...

Q Aha, tři vás potom poslali jinam.

A Poslali jinam, ano.

Q Tak to zatím zůstaňme tam, kde jsme.

A Áno, tak to bylo, tak.

Q Popište trchu ten příjezd. Jak jste říkal, že jste museli rychle rychle z těch vagónů

A No.

Q Mohli jste si ty věci svoje vzít s sebou?

A Mohli jsme vzít, no. A kdo nestačil, tak ... už už začali mlatit. Už začali mlatit.

Q A pěšky vás někam vedli?

A Pěšky, pěšky. Od toho vlaku, ven a pak po silnici do toho koncentráku. Tam jsem viděl tu hlavní bránu, no ale -- takže chlapi od toho padali víc -- z vagónu dólů nemohli, tak je tam dorazili a ... to už dál jako nevim. To už ... nevim.

Q Prošli jste nějakou koupelí nebo --ostříhaní už jste byli jste říkal.

Antonín Daniel
June 22, 1997

18/67

A Jo, jo, jojojojo. Ostříhaní jsme byli už.

Q A teď když jste přišli, tak jste šli do nějaké lázně?

A Kdepák.

Q Ne.

A Kdepák, nene.

Q Všichni jste...

A Na ty -- na ty -- to byli -- nebyli dodělány baraky a my jsme to teprv začali stavět a ... a dělat.

Q Vy jste stavěli ten ...

A Takže ani záchody, voda -- no nic nebylo.

Q Ten cikánský tábor jste...

A Jojojojo.

Q ... vy stavěli?!

A Rajsco se to jmenovalo. Ano, ano

Q Rajsco?

A Rajsco A vedle bylo hned -- to jsem taky tam byl -- počkejte -- jak se jmenovalo ...
Bergenau. Tomu se říkalo...

Q Birkenau?

A Birkenau, nonono.No, tak to jsme právě stavěli ... ty baráky ... no ... Takže tam nebylo
vůbec nic, vůbec.

Q To byla holá jenom...

A Holá louka, jinak vůbec nic. To byl takový stůl, měl takhle pryčny z desek a tam jsme
spali na tom. A ani matraci nebo to, vůbec nic. Vůbec, ani deky. Nic nedávali, vůbec nic.

Q A z čeho jset to stavěli? To ze dřeva jenom?

A Ze dřeva, ze dřeva, jo. No, to jsme stavěli. No a potom přišli další, že jo -- no tak
potom.

Antonín Daniel
June 22, 1997

19/67

Q Takže to byli teďka jenom -- přišli muži v tom prvním transportu?

A I ženy.

Q I ženy. A ty taky stavěly?

A Ne, ženy ne.

Q Ne.

A Jenom my chlapi.

Q Jenom vy chlapi.

A Voni vybrali si -- voni si vybrali koho chtěli -- ty ženy, ty staří -- to jako to né. To vůbec né.

Q A kolik těch baráků jste tam postavili?

A No hodně, hodně. Myslim, tak -- ja nevim -- pět, šest nebo 15 nebo 20 ... už nevim.

Hodně. ... No, páč jeden -- třeba jeden okres šel ... spíš. A pak třeba další okres --

Brod nebo Zlín nebo _____ šel o tři týdny pozdějc.

Q Ano.

A Nejdřív jsme jako zároveň.

Q A kde jste v té době, když jste ten tábor stavěli -- kde jste bydleli?

A No, v tym baraku.

Q V tom baráku, který jste stavěli...

A V tom baráku, ano, ano. To jsme měli takovy pryčny, desky. To bylo hnéd. No a tam jsme na tom spali. Já jsem tam dlouho -- jak vám říkám -- já jsem tam dlouho nebyl. Ja jsem tam byl ... tři týdny nebo měsíc.

Q To nevadí -- todlenc to. Ten začátek tam -- jaké tam ...

A Ten začátek, to bylo...

Q Ano. A jaký byly ty poměry na tom začátku?

A Jéžiš Marja. Ani vody, no nic, vubec nic, nic, vubec nic.

Q Ne.

Antonín Daniel
June 22, 1997

20/67

A Nic. Vůbec nic.

Q A hlídali vás tam už nějakí...

A Jo, no tak to víte, že jo. To už to -- vždy to byl koncentrák! To už dříve _____ to bylo hlídáný. Měli ty _____ dráty, všechno. To, to nešlo už vůbec. Jsme se pokoušeli, jako že utečeme, ale to už ne.

Q Ne.

A Bohužel.

Q Směli jste ještě ale ven, protože jste stavěli pořád, tak jste ...

A To bylo ve vnitř, ve vnitřku!

Q Ve vnitř v táboře?

A To bylo ve vnitřku. Áno, ano, áno. Takže to jsme se mohli pohybovat jako, to jo. Ale jinak ven utikat, to ... to už nešlo.

Q A vy jstse ještě stavěli a už ... už tam -- už tam přicházeli další lidi.

A Áno, ano, ano. My jsme pro ně to stavěli. Máte pravdu, tak. A oni -- už to bylo trošičku jako ... postaveny, že. Ty pryčny na spaní ... no tak ... A oni teprv přicházeli, že.

Q Ano, a to ....

A Transporty!

Q Transporty?

A Transporty. No,no,no, transporty.

Q A bydleli jste pohromadě ženy i muži V jednom baráku?

A No, jo -- ten začátek jo. Ten začátek jo.

Q Ano.

A Jo, ten začátek jo. To tak trvalo než jsme -- ja nevím tak měsíc nebo šest ... týdnů, nebo tak nějak.

Q Tu práci...

Antonín Daniel
June 22, 1997

21/67

A Nás ... nás pak, nás pak -- až jsme to rozestavěli -- ja jsem tam potom dělal pokrývačskou práci -- dělat -- ten velitel. Tak jsem to tam ještě dělal. Protože jsem to měl dobrý -- nó -- polívky nám dávali trošku víc jak rým ostatním. Nó pak přišel jakýsi rozkaz -- ten SS dal rozkaz, aby do Radína (ph) poslali ty mladý. A vybíralo --a pak nás vzali do tech kasáren.

Q Ano. Do toho kmenového tábora...

A Tak, jojo.

Q Už v tom lágru.

A To byly polský kasárna. A oni nás tam píchli.

Q Kolik vás vybrali?

A No, bylo nás tam hodně ... asi 200 nebo 300, ja nevim. Tak nějak to bylo

Q Jenom mužů?

A Enom muži, samí mladí.

Q Mladý muži.

A Mladí, mladí. ... starý ne. Starý nebrali.

Q Takže asi za tři týdny jste z toho cikánského tábora ...

A Já jsem za tři týdny dostal do toho -- jak vy říkáte -- do té kasárny.

Q A váš bratr taky?

A Von byl v tom -- v tý Berginau taky -- byl. No a von potom za mnou -- nás vybrali -- on, on měl manželku...

Q Ano

A On měl manželku. No tak on kvůlivá ní jako nechtěl jít. No, tak von si jako...

Q On zůstal ještě tam...

A Nó. Pak přišel taky za mnou. Už pozdějš, teda.

Q Ano. Kde jste tam bydlel v tom -- potom když jste se _____

A No to byly, to byly kasárna

Antonín Daniel
June 22, 1997

22/67

Q Ano.

A To byly kasárna.

Q A tam už byly menší ty místnosti?

A Né. To byla veliká štuba, veliká. Tam nás bylo myslim -- já přesně jsem nepočítal -- 400, 500.

Q A byly jste zase jenom Romové nebo už to bylo smíchaný?

A No, byly jsme tam jako Romové, a tom v tym druhym baraku -- ja jsem byl na pětce a na proti byla sedmička -- tak tam bylo to míchaný. A u nás to bylo -- jako na té pětce, co já jsem byl -- tak to samí Romové jsme byli. Málo bylo tam jako -- teda -- hlavně.

Q Ale tam už potom byli nějakí ti kapové a vlastní blokaři _____.

A No tak to jó, tak to jó, to jó, to jó.

Q A to vybrali z těch lidí v tom baráku?

A No.

Q Z těch vězňů.

A No. To už já neznám. Asi že jo. To už jako neznám

Q Nevzpomínáte si jak se k vám chovali. Jestli jste byli...

A Špatně.

Q Špatně, všichni.

A No, no. To už -- to ne. To špatně. To, to i mlátili, zabíjeli a tak...

Q Za co například mlátili?

A Cože?

Q Za co? Co?

A (sighs) Když jste neuměla německy, nebo něco a nebo zavolal číslo -- já jsem se trošku naučil německy -- ale teď jsem tu _____ trošku zapoměl -- no tak to třeba v ten moment (ph) zapoměl se a teďkon už šli na vas. No ale už bylo pozdě._____.

Antonín Daniel
June 22, 1997

23/67

Q Taky jste dostal někdy -- byl jste bit někdy?

A (sigh) Pravda, _____ nas bili.

Q Češi vás taky bili?

A Jo.

Q Můžete si vzpomenout jak -- při jaký příležitosti to bylo?

A To oni bili -- oni dali do řady. Například znal jednoho kdysi -- kouřil -- tak on dal, když jsme se nechtěli přiznat -- třeba například. A nebo nechtěli jsme někoho zradit. No tak dal komplet všecky postavit ... a už nas mlatili všecky, no.

Q To vás někam položili nebo...

A No, tak k _____. Tak na to a bičákakma už ... už nás mlátili.

Q Já jsem zapoměla se vás zeptat, kdy vás tetovali?

A Hned jak jsme tam přišli.

Q Hned jak jste přišli?

A Hned.

Q Ukažte pánovi to vaše číslo.

A _____ 1254.

A man: Ještě mi to...

A To mě, to mě, ...

A man: Počkejte, ukažte mi to ještě.

A Jo. A ten měl 53, tendle a ten šel z _____. A brácha šel do _____. My jsme byli ... třetí z řady. Máte, jo?

Q A ti dva další bratři? Ti šli taky za vámi.

A No, taky, taky. Všici jsem šli jen to té řady.

Q A tady, jak jste...

A No, ti byli se mnou taky. Ty nas -- my jsme všecky tři _____. Nas vybral Fürsten (ph).

Antonín Daniel
June 22, 1997

24/67

Q Tedy kromě tohoto bratra, který tady byl, jste všichni tři byli v tom _____. A bydleli jste na jedné světnici?

A Ne.

Q Ne.

A Ne. Akorát jeden se mnou byl. Tak ten zemřel, už. Ten byl se mnou do konce... jako ... v tom koncentráku _____. My jsme se drželi dva a tak...

Q Mohli jste ....

A A ty ostatní byli třeba na příklad na tom druhém baraku.

Q Mohli jste si trochu pomáhat? Navzájem?

A To nešlo.

Q Ne.

A To nešlo. Nijak.

Q Třeba při práci mu pomoci..."

A To ne, ne, ne, ne, ne, ne.

Q Ne.

A Každý si musel svoji práci odvést a ... musel dělat. Když ne -- no tak -- to víte už potom co udělali.

Q Tam jste chodili ...

A Tak ho hodili do pece a hotovo. No, to nešlo, to nešlo.

Q Tam jste chodili na práci, když jste byli...

A Ano, ano, ano.

Q Tam?

A No.

Q Co jste dělali?

A Já jsem tam dělal na nádraží -- to se jmenovalo Bauf. Tomu se říkalo. Tak tam jsme vzali vagóny -- teda cement -- baráky a ....

Antonín Daniel
June 22, 1997

25/67

Q Jste nakládali nebo vykládali?

A ...cihly. Vykládali. A tama pak -- jsem tam byl asi -- já nevim -- rok nebo tak nějak.

Pak jsem se dostal na tu pokryvačsku práci. Ten kápo mě vybral, že jsem uměl pracovat. Tak tam jim teklo přímo na hlavu -- a tak jsme to zavařovali, že. No tak. A tak jsem se dostal a ... No ale zas tam dlouho jsem taky tam nebyl, ponivač oni nas za chvilku odtransportovali zase dál pryč

Q Jo. Ještě tady chvilku zstaneme, v té Osvětimi. Věděli jste něco -- měli jste nějaké dál spojení s tím cikánským táborem?

A Kde?

Q Když jste byli v Osvětimi, v tom Staatlágrem (ph)....

A Jo.

Q ... tak jste ještě měli nějaký spojení s tím ... původním cikánským táborem, kde jste byli?

A Ne.

Q Vůbec jste nevěděli co se děje?

A Ne.

Q Ani potom, když ten tábor zlikvidovali, tak jste se to nedozvěděli?

A Nenenenene. Oni nas odtransportovali pak do Německa do dalšího koncentráku..

Q Ale říkáte, že asi rok jste tady byl, tak ...

A Jojojoho. Tak to oni nás odtransportovali. A to se jmenovalo Edrich (ph).

Q To ještě počkejte chvilku.

A Nó .... do dalšího koncentráku.

Q Ano, ano.

A Vlastně nás vybrali.

Q Ale byli jste jinak -- pokud jste byli tady v tom ... v tom druhém táboře, v tom -- v té Osvětimi, tak jste byl stále na stejném baráku?

Antonín Daniel
June 22, 1997

26/67

A Tam jsem byl na stejným baráku, pořád.

Q Tam byli trochu lepší podmínky než před tím, v tom táboře?

A Ne, ne.

Q Ne. Ani jídlo, ani bydlení ...

A Ne ne ne, jídlo vůbec ne.

Q ... zacházení ...

A Ne, nenenenenene.

Q Ne.

A Ne. Tam tým Osvětimě to ještě bylo -- jako -- trošičku ta čistota a takhle, to bylo ještě nejlepší.

Q Čistota byla lepší?

A Lepší, lepší. Mohl si vybrat košili, nebo měnili zkrátka ... ty dřeváky a nebo kalhoty, no.

Podle toho, jak to...

June 22, 1997

Q A vy když jste do Osvětimi přijeli -- poprvé, když jste tam přijeli -- dostali jste nějaké oblečení nebo jste byli ve svém oblečení?

A Né, né.

Q Ne.

A To jsme dostali ... oblečení. Takový ty páskový ... nó. To né.

Q A pak když jste přišli fdo toho štamlágru (ph), tak jste dostali nové oblečení?

A Jo. Tam jsme dostali iný zas. Tam byly jako civilní, jenomže na to byly ty barvy. No...

Q A říkáte, že vám občas vyměnili nějakou ...

A No, jo, jo, jo. Košili, že.

Q Jo.

A Prádlo, třeba

Antonín Daniel
June 22, 1997

27/67

Q Tak to bylo přece jenom trochu lepší?

A Tak to bylo přeci -- ano, však právě, právě.

Q Ano.

A Ale tam, kde jsme byli posledně -- naposledy, tak tam to bylo horší.

Q A jak -- v jakym jste byl stavu? Držel jste se stále ještě?

A No. Já jsem se držel furt.

Q Ano.

A Ale už ... _____ kdyby to trvalo 14 dnů, tak už konec. Už jsme končili, páč už ne -- oni, oni nám nedávali ... ani práci, ani jest, nic. No tak to už jsme potom našli takový -- řepu, tu červenou, tu kratku a tu jsme právě jedli.

Q Jo. No to už jsme byli až -- to už jsme ještě -- to už jste se dostal dál. Kdy vás asi -- kdy vás potom poslali dál, do toho dalšího tábora?

A No, to bylo v roku ... 44.

Q A jakym způsobem vás vybrali? Koho vzali do toho dalšího transportu?"

A To už -- zatím vybrali ty mladý, trochu -- ty silnější.

Q A byla -- museli jste chodit před nějakým Esesákem nebo...?

A Ne.

Q Ne. Jen tak ...

A Jenom vybrali nás a -- a to jsme nevěděli taky vůbec kde jdeme. ... Až jsme přišli na místo, tak pak jsme věděli.

Q To už byl váš bratr taky s sebou?

A Jo, byl tam, byl tam.

Q Takže už jste byli všichni komplet ...

A Jojojojo, byl taky.

Q ... kluci.

A Ano.

Antonín Daniel
June 22, 1997

28/67

End of tape 1 of 3

Antonín Daniel
June 22, 1997

29/67

Tape 2 of 3

Q Tak pane Danieli ještě se na chvíli vrátíme zpátky do tý Osvětimi. Já se vás chci zeptat, věděli jste, že v Birkenau se lidi po tisících dávají do plynu?

A Ano.

Q To jste viděl...

A Ano.

Q ... nebo vám to někdo řekl -- nebo podle čeho?

A Ne, viděl, viděl.

Q Jak jste to viděl?

A Ja jsem omarodil na nohou jak vam říkal ten - to byl ten primař, doktor (a man now interrupts his speech but I can't identify what he's saying), ale...

A man Můžete.

Q Jo. Tak jsem se vás ptala jestli jste věděli o plynových komorách v Birkenau.

A Ano, ano.

Q Jak jste to věděli? Vyprávějte nám to.

A Tak ja jsem byl jako marod, tedy. Jsem měl takovou skvrnu na kotníku, tak jsem šel za tím doktorem. Ten mi nechal týden, jako, na marodku. No a přišel tam Eses, no a ten Brokerfyr (ph). Nás postavili do řady, a teď nas vybírali. Podle toho jako --- jaky, jako zdravotní stav nebo jako neschopnost. A pokud viděli, že jako jsme jako --- není to vážný, tak nás vybrali a ... dali nas do te koupelny -- tam byla koupelna -- a... když jako tam přišli ty Židové, že, tak oni -- museli jsme je slikať ...

Q Vy jste jim pomáhali svlékat?

A Svlékat. A zlato -- naušnice ženským, prsteny, všechno -- tam byli takovy bedny a to jsme museli házet do toho. Všechno. Pak oblečení -- všechno museli jsme -- to jsme museli davat jako na ... takovy stoly tam byli. Ano, museli jsme to rozdělovat. No a ... teď oni měli strach už -- mladý lidi, taky ženský. No a tak nám řekli, že kam půjdou, co budů

Antonín Daniel
June 22, 1997

30/67

dělat a my jsme měli jako příkaz, že nesmíme vůbec jim něco říct. Tak nas teda zastřelí. No, tak -- tak, tak jsme teda neřekli. Ja jsem říkal, podívejte se budete tak na tom, jako my. Budete pracovat tadyk. Dostanete takove šaty jako my, pudete na bloky no a budete pokračovat tak, jak my. To jsem jedně mohl říct.

Q A vy jste ale věděl, že to je plynová komora?

A Ja, jsem vě -- ano, ja jsem věděl. Pač my jsme to z tama tahali -- ty mrtvolý. To trvalo tak nejmíň 15 minut -- když oni jich tam poslali, do té plynové komory, pustili plyny, no a za 15 minut byli hotovo. Ale nekery ještě byl živý, eště dýchal. No tak ho dorazili tam a -- no a pak ...

Q A vy jste ty lidi z té komory potom zase vytahovali?

A No oni nás tam dali, tak. Dali nám takové opasky -- na nohu jsme je museli uvázat -- a tahnout -- to bylo -- ja už přesně nevím kolik -- 40 nebo 50 metrů -- do té kremace. Tam byli na to ustanoveny enom Židi, dvě -- no více, více, na vrchu také byli -- no, to byli moc pevní chlapi, že, mladý. Tak oni měli kleště -- to se tak -- páč se to tahlo tak. Dali - chytli tadyk a za nos. A to byl pás. Normálně pás, který jel ... do té pece. Hodili ho na pás a tím pásem už to jelo ... navrch. A tam byl jeden -- postavený zase -- měl hák a ten ho jenom chyt, požďuchl a pak už -- to už, to už nevím.

Q A ty jejich zlaté předměty -- to jste jim už v té -- v té svlékárně...

A To už tam. Ano, ano. To už jsme museli hnedko zebrat první.

Q A řekněte jak -- co to pro vás bylo, když jste tuhle strašnou práci musel dělat. Vždy to byly nahé -- tam ty ženy.

A To pro nás nebylo nic, pač my jsme na to byli zvyklí už.

Q Vy už -- vy už jste to dělal před tím několikrát?

A No tak ... jsme to viděli, tak -- to už nic. A jenom nohy padaly -- to, to nic -- kdepak, to nepřišlo vůbec... Aj z rodiny padali to né, to, to to nic.

Q A nebyli -- nebyli vy jste takový to čemu se říkalo Zondokomando (ph)?

Antonín Daniel
June 22, 1997

31/67

A Né. To nebylo žádný komando. Nic.

Q Ne. jenom -- a říkáte že už jste to před tím to dělal -- tuhle...

A Oni -- oni nás chyt -- třeba na práci -- oni nás chytli, ty kápové _____ to bylo jako, jak říkáte komado. Máte pravdu. Hodili nás tam, zapsal číslo a ... a konec. A na druhý den -- nebo takhle -- už jsme tam nemuseli. šel jsem do toho druhého komanda zase.

Q Jen jednou jste tam byl?

A Dvakrát ...

Q Dvakrát.

A ... dvakrát jsme tam byl. No a tam dávali -- já jsem proto tam šel, že jsem slyšel, že tam dávají víc jest. Dávali, dávali víc. Polévky dávali víc. Na místo litr tak dávali tam dva litry, že. No a kousek chleba taky víc.

Q Ještě bych ráda věděla -- když jste ty lidi vytahovali z té komory -- jak vypadali?

A Tak ... jak -- jak mrtvoly, no. To máte -- vyvalené oči, že -- každé -- to jsme na to nehleděli.

Q Byli zakrvácený?

A Kdépák, ne krvácený ne.

Q Ne.

A To ne, krvácený ne. To nebylo. Oči vyvaleny. Jak mrtvoly no, zkrátka. To jsme uvázali -- a to jsme si ještě vybírali -- nejvíc jsem šel na ty ženy, který byly lehký. A když byl silný, tak to -- nemoh jsem to utáhnout. No a pak jsme dostávali bití.

Q Co jste dostávali?

A Bití.

Q Bití.

A ___ na nás byl ustanovený -- tomu se říkávalo -- taky to byl vězeň, ale byl ustanovený jako ...

Q Kápo?

Antonín Daniel
June 22, 1997

32/67

A ... no, něco jako kápo, no. Forarbeiter (ph) se tomu říkalo.

Q Forarbeiter.

A No. On nas bil. Schnell, schnell, schnell, schnell (laughs) německy říkal. A my jsme nemohli tahnout, když byl těžký, tak napřed jsme si vybírali ty ... ty nejslebsí. A ty těžký jsme nechali až na konec. No ale nepomohlo nic. Aj ty jsme museli odvážet. Všechno.

Q Eště si něco vzpomínáte z toho? Kolik asi těch lidí bylo v té komoře?

A Tak tam jich mohlo -- jak kdy, jak kdy -- 200, 300. Podle toho jak -- nebylo to vždy stejný. Nebylo stejný.

Q A to byli z židovských transportů?

A Ano, ano, ano.

Q Jenom?

A Ano, ano.

Q A byly to ženy i děti dohromady?

A Ano, ano, ano.

Q I muži?

A I muži, no ano.

Q Dohromady v jednom - v komoře byli všichni...

A Cele rodiny, no ano, ano.

Q Celé rodiny?

A Ano, ano. Jojo. Romové tam nedali. Oni -- když zemřel -- tak to jo. Ale takhle ho -- že by ho hodili do pece -- to ne. Páč oni dělali dobře, že. No tak -- ten zákon jako nebyl na to.

Q Tak říkáte, že jste tuhle práci v té komoře dělal jenom jednou a potom ...

A Dvakrát ...

Q Dvakrát, promiňte.

A Dvakrát.

Antonín Daniel
June 22, 1997

33/67

Q A potom jste dělal už jinou -- to bylo to ...

A Jojojo, pak už jsem nešel

Q Ale ...

A Pak už jsem nešel.

Q Pak už jste nešel

A Už jsem nešel. Šel jsem do druhého komanda. Zebral mě ten kápo ...-- a on věděl že umim pokrývačskú prácu dělat, tak mě tam hodil a ... a svařoval jsem.

Q A tihle ...

A A to líp uteklo.

Q Tihle lidé, kteří dělali tuhle práci u těch pecí a u těch krematorií -- ty bydleli někde jinde?

A Jo, tak to už vam ne -- to už, to už, to nevím. Akorát vím -- ty chlapi, ty dva nebo tři -- no to taky byli národnosti židovský -- silní -- moc chlapi to byli. No tam nemohli být slabí. Ty by -- to by neunesli. Oni byli -- více jest dostávali. Tak oni nanejvýš tam mohli být tři, čtyry měsíce. A kon .. končili. Končili.

Q Skončili jak?

A No -- zabili nebo do plynové komory -- hodili do pece. A zas tam mus... -- zas dali druhý. Tak to -- to vím jednou. Ale už jsem se dověděl, že to pak každý štyry měsíce mění. No. Tak to je pravda tohle.

Q Ale vy jste v tom komandu nebyl. Vy jste jenom jim -- několikrát pomáhal. Nebo jak to -- to jsem nerozuměla.

A Voni nás vzali ...

Q Že vás vzali -- já vím ...

A ...von měl na starosti -- rozumíte -- třeba 50 lidí.

Q Ano.

Antonín Daniel
June 22, 1997

34/67

A Na tu gremaci. Tak on si -- on koho chytl, vybral -- ten kápo -- tak on měl přednost. No a zapsal číslo a už se nemohlo utýct.

Q A při tom jste bydlel pořád ve své bloku?

A Furt, furt, furt, furt. A ráno byl apel už jsem ... musel se stavět do tého jeho komanda.

Q Ano.

A No, takhle to bylo. Nemohlo -- nebo on našel, našel, páč číslo měl napsaný, že, no tak von...

Q Byl jste rád když vás potom dali na to pokrývačství?

A Taky jsem tam nebyl jako dlouho. Ale byl jsem tam asi půl roku. _____ ten měl lepší. No ale z tého zase -- jak vám říkám -- byli jsme _____ podzemní ty tunely dělali.

Q Ne, tam ještě nejsme.

A Tam už to bylo horší.

Q A ještě -- přece jenom se jednou vrátím do té plynové komory. Ti lidé -- vy jste sice říkal, že nevěděli přesně kam půjdou, ale přesto se vás ptám -- jak se chovali? Plakali nebo křičeli?

A Jo, jo.

Q Prosili?

A Jo.

Q Byli tam taky...

A Mě říkali: "Kam půjdeme?", povidám: "Nikam. Pudete se koupat."

Q Byli tam taky Němci s sebou? Nebo jenom vy vězňové -- v té komoře?

A No. Vězňové.

Q Němci tam nebyli? V uniformách?

A Ne, neviděl jsem -- takhle jenom ty kápa a takový ty.

Q Ano.

Antonín Daniel
June 22, 1997

35/67

A Ty tam byli, no. To voni na nás měli jako takovej dohled. Jak to děláme a takhle.

Q Tak. Tak teď bychom už mohli teda možná přejít k tomu -- tedy potom k tomu transportu.

A Jo. Tak to nás dali do -- to sem vám říkal. To jako vybrali z toho Buchevaldu (ph). No tam bylo nejlíp.

Q Do Buchenwaldu.

A Jo. Jo tak to bylo -- tam bylo nejlepší. Ten koncentrák.

Q To bylo nejlepší.

A Tam byl ten prezident -- počkejte , jak von ...

Q Zápotocký tam byl.

A Áno.

Q Eště se vás zeptám ...

A Ano.

Q ... měl jste strach ... že by se taky vám něco mohlo stát. Měl jste strach ze smrti dokud jste byl v Osvětimi?

A Jo ... jo.

Q Myslel jste si, že byste třeba taky mohl přijít do té komory?

A Áno. Jak jsme omarodili nebo něco takovýho, tak ... pryč. To už by nás taky hodili tam do té plynové komory nebo přímo do pece zavezli.

Q Takže když vás vybrali do toho transportu ...

A Nebyli jsme nemocní.

Q Nebyli -- jistě, to byla podmínka.

A Byli jsme při síle, byli jsme při síle. Tak proto jako ... nas dali do teho.

Q Byli jste rádi, že vás vybrali do toho transportu?

Antonín Daniel
June 22, 1997

36/67

A Ano, ano. To vite, že jó. Hodili nás do toho Buchevaldu a tam už to bylo lepší. Tam už to bylo lepší. Tam jsme jak -- tak ja jsem tam nebyl dlouho, ja jsem tam bylo jenom -- jak vám říkám -- přes týden. Brácha tam byl asi šest měsíců.

Q Ten transport do toho Buchenwaldu -- to byl už smíšený transport? Nebo jste byli zase většinou ...

A Tady už to bylo -- jó -- míchaný.

Q Už to bylo míchaný.

A Míchaný. Jsme šli tam a už tam bylo jako lepší. Jenomže mě tam nenechali. Ty silnější a ty mladý vybrali a ty šli tam do te -- doliny (ph) a ...

Q Aspoň trochu jste se tam zotavil -- když jste tam byl aspoň týden nebo...

A Týden! To -- co to je! To nic nebylo. Ten bracha jo. Ten vypadal moc špatně, ale on se spravil, dobře a pak ho hodi -- pak ho po -- dodali tam ...

Q Taky do tý doliny (ph).

A Áno, ano, ano. Kdežto my -- nás ne.

Q A to vás rozdělili na bloky mezi ty ostatní vězně, když jste přišli? Nebo jste byli v tom ...

A _____ na jeden blok nás hodili. na jeden blok nás hodili.

Q Jo. takže jste byl ještě v tom karanténím, asi.

A Jojojoho. Karanténa, ano.

Q Do práce jste tam nechodil?

A Tak ja jsem byl tam tyden, tak jsem nešel do práce. Ale von říkal, že tam šel do toho kamenolomu nebo co tam bylo, taky. No a ... nosili kameně na ramenách a tak. To se furt nosilo do kola, furt dokola. to je -- ja jsem tam byl...

Q Věděl jste, že v tom Buchenwaldu byla nějaká samospráva?

A No tak ten koncentrák měl -- měli bejt -- jako -- Češi. Právě, že tam to bylo -- jo, a ten prezident.

Antonín Daniel
June 22, 1997

37/67

Q. Co? Ten Zápotocký?

A A on jezdil -- jako --- na koně, na koně.

Q Co jezdil?

A Na koně.

Q Na koni?

A No on takovy ty -- takovy doly -- on byl jako nejvyšší na tem celým koncentráku. To si ho museli ty vězňové posluchat. Lagester (ph)-- tomu se říkávalo.

Q Lages?

A Lagester. Lagester.(ph)

Q Lages ... lage ..._____

A To byl jako nejvyš -- nejvyšší ...

Q Nejvyšší v té samosprávě.

A Ano ano ano. Nad vězněma. On byl jako nejvyšší, že a když dal rozkaz, no tak -- a nebo dolmečera(ph) dělal, že -- pokud tam byli Poláci a nebo ja nevim, no. Jsem neviděl -- akorát Poláci, Němci a Československo a Slovensko ne, Maďaři nic, to né. To tam nebyli.

Q Tak potom vás vybrali ... zase tedy do toho dalšího transportu do té Dory (ph). To jste zase jeli vlakem?

A Jsme jeli vlakem.

Q Bylo to daleko?

A Prosim?

Q Bylo to daleko od toho Buchenwaldu?

A No ... no bylo to dost daleko. Myslim takových 60, 70 nebo 80 kilometrů.

Q Nákladním vlakem jste zase jeli?

A Nákladním, nákladním jsme jeli, jo. Nákladním.

Q A tam jste se mohli umýt nebo dostali jste nějaké...

Antonín Daniel
June 22, 1997

38/67

A Mohli jsme se umýt. Tam už jo. Tam jsme se umyli, nó. _____ Tam to nebylo dobrý.
Tam to bylo špatný.

Q V té Doře? Tak to popište. Bez mých otázek.

A Tam to bylo špatný. Tam jsme čistě museli pracovat na strojích, že. Vrtání, klepat,
ocelovali, že. Pak ty kameny museli jsme ...

Q Odvézt.

A ... odvézt, ano a ... takové práce. Pak z toho vybudovali -- no, že by tam měli -- já jsem
to neviděl, ale říkali, že tam pracovali, že tam udělali nemocnicu -- jako -- podzemní
dráhu -- to jsem viděl. A dělali tam Bau 1 a Bau 2. To vím taky. To jsem tam byl. Jednou
jsem tam ... vlek nemocnyho, úraz dostal, tak takže jsem jako to tam, jako viděl.

Q Když vy jste tam přišli, tak už tam byl nějaký tábor?

A Kde?

Q V té Doře.

A Jo. Jo, už byl.

Q Ano.

A To už -- to už muselo byt delší dobu tady. To už muselo byt tady. Páč podle tech
tunelů -- to už bylo vybavený.

June 22, 1997

Q A co tam bylo nejhorší? Ta práce nebo ... nebo stravování?

A Práce a jídlo. Nedávali nic. Nedávali jest. Oni dávali tam tři takový malý brambůrky,
čtyři. Polévku nějakou řepovou. Nedávali vůbec jest, no. To je právě.

Q A strašně těžkou práci jste dělali.

A Těžkou práci, těžkou práci. Jo. To bylo pravda.

Q A -- a bydleli jste -- to jste někam jezdili na práci nebo to bylo v místě?

A No to vlakem jsme jezdili do té práce.

Antonín Daniel
June 22, 1997

39/67

Q Do práce jste jezdili?

A Jo, vlakem. Ty vagóny -- to nás tam ve ... vezli. No a Němci nás hlídali. No a jak jsme přišli k tému tunelu, tak jsme šli dovnitř a zas -- tam už jsme neměli kde utíkat. Tam už bylo konec. A oni byli dozorčí venku, co nás hlídali -- takhle -- my jsme nemohli nic dělat, nic.

Q Nikdo se tam ...

A Nemohli jsme utékat, nemohli jsme nic. Jenom pracovat

Q Nikdo se tam nepokusil o útěk...

A Né!

Q ... nevíte o takovém případě?

A Ne ne ne. A když, tak hned chytli a dali ho na šibenicu.

Q To se stalo?

A Stalo se to, no.

Q Za té doby co vy jste tam byl?

A Jo, jo. Stalo se to. Jeden utekl...

Q Čili vy jste žili ...

A ... ano, ano...

Q ... pardon.

A Jeden utekl, dovezli ho zpátky, pověsili ho a pod nohama jsme museli mu plazit se -- temu oběšenému.

Q Kdo mu to musel udělat? Vy vězňové?

A Vězňové, nó!

Q A vy jste zrovna taky to musel?

A Von byl jako výstraha. Voni ho udělali -- dali ho na výstrahu a my jsme museli podlízat mu pod ... pod nohama. No, tož to je ... abysme se báli, no.

Q Jo podlízat mu pod nohama.

Antonín Daniel
June 22, 1997

40/67

A Jó, no výstraha -- jako výstraha, no.

Q A to se stalo na táboře? To jste -- on utekl z práce a na ... tábor ho ...

A To nám neřekli, to nevím, to nevím.

Q To nevíte.

A To asi určitě z práce. Jinak by to nešlo. Z práce a chytli ho, dovedli ho zpátky.

Q Do tábora.

A Jo. Toto se stávalo tak ... běžně. Někdo dycky ... se zašil, chtěl utéct, no a nevyšlo to. takže ho dovlkli zpátky, buď zastřelili a nebo na šibenicu dávali. Tam byla 12 metrů šibenice dlouhá. Mohli oběsit 12 lidí na jednu ranu. Ta šibenice je -- jsem to poznal -- není tam ta šibenice a ten klacetr (ph). Jsem to poznal. No, a ta kremačka je tam taky -- v Polsku. To je taková malá. Že, v tým _____ to je obrovský, ale tady to bylo -- a tak -- tak je tam napsáno, že tam popravili 70 000. No, tak jestli jste tam byla, tak jste to musela vidět, no.

Q V té Doře -- nebo v tom táboře --- umíralo tam hodně lidí?

A No. Umírali taky, jak normálně v koncentráku, umírali. Jenomže už tam nebyly ty transporty. To už ne.

Q Už tam nechodili další transporty?

A Né ne ne ne ne...

Q Vy jste byli poslední, co tam přišel.

A Áno ano ano... Tam už nechodili transporty.

Q Věděli jste trochu něco o situaci mimo tábor?

A jak?

Q Mohli jste někdy mluvit s nějakým civilistou?

A Jo. Jo, říkali, že bude končit už ... válka.

Q To říkali?

Antonín Daniel
June 22, 1997

41/67

A To říkali. A čekali jsme furt a furt nic. Jeden říkal : " Se nebojte! Za měsíc už je konec."
Á kdepak. teď se to rozneslo po celým lágru a čekáme měsíc. Nic. To se tak radovali, že
a -- to se to...

Q Bylo slyšet bombardování?

A V Buchevaldě bombardovali ty černoši. V letadle.

Q Američani.

A A to ... to prskalo po zemi jak -- to jenom lítalo. jenomže my jsme tam nestáli. My jsme
byli pryč, nó a tam ... tam to jako bombardovali. Mně se zdá že je vystřelili ... pak Němci
a dovekli jich tam -- co s nima dělali to já nevím. To určitě je oběsili, zastřelili.

Q Ty piloty nebo ty ....

A To bylo v Buchevaldě.

Q V Buchenwaldě. Jo.

A To bylo v Buchevaldě. Jednou se to stalo, jednou. Jinak ...

Q A tady v té Doře to pořád pokračovalo stejným způsobem?

A Ja. Furt. Furt ty podzemní ty ...

Q Jste -- vy jste to stavěli teprve ... ty podzemní haly?

A Ano, ano.

Q Nebo dělali ty doury, hloubili.

A No, my -- to tam se dělalo hodně -- tam nás bylo -- já nevím ... 300 lidí. To šlo na tři ...

Q Na tři směny?

A ... ranní, odpolední, noční. Jo, no.

Q Takže jste pracovali osm hodin asi.

A Jo, osm hodin, tak. Tam jenom osm, nó. Ale ranní -- říkám vám -- ranní, odpolední
več -- v noci.

Q Tam se taky ještě trestalo?

Antonín Daniel
June 22, 1997

42/67

A Tak tož všude se trestalo. To se ale sami -- dělali si to vězni. Se trestali mezi sebou. To Němci ... jako ... tam nebili. Oni nebili nikého.

Q A trestali se mezi sebou třeba když si něco ukradli nebo...?

A Jó, to jó, to to ano. Třeba se zabíjeli. Nó, to jó. Ale jako Němci tam nebyli u toho. No, nestalo se jim nic. Třebas kápo ten mohl zabít. Nestalo se mu vůbec nic. Mohl zabít kolik chtěl. On řekl, že "Nechcete pracovat!" a tím to končilo

Q V táboře byly taky každý den apely?

A Každý den apely. Sčítání. To bylo ráno a večer, nó. Každý den, každý den, každý den. Jestli někdo schází nebo neutekl někdo zase. Aby -- že ten stav musí být jako má být.

Q Jak dlouho jste tam zůstal?

A Kde? Jak myslíte?

Q Tady, v té Doře.

A Tam jsme byli -- to bylo ve 44 -- na a tam jsme byli, já nevím, -- to bylo v zimě, mě se zdá, aspoň tak ňák -- no v zimě, nebo na jaro. Tak to jsme měli pochod smrti, jak jsem vám říkal, a odvlékli nás do tého Bergenu, Bergen Bergen.

Q Ano. Celou dobu jste šli pěšky? Nebo jste jeli?

A Jeli jsme napřed vlakem a kde -- to už nevím, jak se to jmenuje -- tam nás vysadili, nó a asi 50 kilometrů nebo 60 kilometrů jsme šli pěšky do toho koncentráku Bergen ...

Q Belsen

A ... Belsen. A to byly zase kasárna. to byly jako kasárna , jako ...

Q Napřed nám popište tu cestu. To bylo jistě velice krušný.

A No tak to už vůbec nevím, ponivač to jsme museli pochodovat a jinak ani ohlídat se ne. Furt jsme museli rovno jít. A když se -- říkam -- když spadl, hodili ho do příkopy, ještě ho zabili, že no a pak jel vůz, který to jako ...

Q Sbíral.

A ... sbíral.

Antonín Daniel
June 22, 1997

43/67

Q Vy jste byl v dobré kondici?

A Ano, ano.

Q Došel jste celou cestu.

A Já jsem došel až ... až na místo. No, a tam už bylo konec. Tam už nedávali nám jest nic. jak říkám, no jedli jsme tu řepu. to nás zachránilo.

Q Tu jste našli na poli nebo jak jste k ní přišli?

A Tam to bylo. Tam bylo.

Q To tam bylo někde uskladněný?

A Nó, uskladněný to tam bylo. V takových _____ velikých moc. To našli Rusové. Nó, a pak přišli Američani -- vysvobodili.

Q Vzpomínáte si náhodou jak to bylo, když -- voni to byli Angličani, co tam přišli. Armáda.

A No, tak to je jedno. Já říkám Američani.

Q No jistě. Nevzpomínáte si jak to bylo?

A Jo, přijeli tam tankama. Vlajka, _____. Jsme to viděli už -- tak to už bylo -- to už jsme skákali!

Q Němci tam ještě byli?

A Ne, už utekli. Utekli. Ale oni nasadili ... na hlídání -- to už nevím, co to bylo za národ -- takový černý obleky na sobě měli. no a ty tam nasadili na ty budky no, a ...

Q Nebyli to ty Vlasovci?

A Tak to vám neřeknu. To už , to už já jsem s nima to ... do spojů jako nepřišel, tak to ani nevím. To už ...

Q Když ti ... přišli -- ta armáda -- jak se k vám zachovali, co udělali?

A Dobře. To bylo právě chyba, že nám dávali moc jíst. Oni nám dávali ...

Q Nějaký konzervy.

A ... ty konzervy. Jo jo. A to někdo snědl -- páč měl velký hlad, tak on to snědl celý no, a dostal ... nemoc, nevydržel.

Antonín Daniel
June 22, 1997

44/67

Q Vám se to nestalo?

A A -- ne, mě ne -- a padl. Do rána byli mrtví.

Q Byl jste zdravý?

A Já jsem taky jedl...

Q Ano.

A ... taky jsem jedl. no a tak se mě to -- jako no -- vyšlo, no.

Q A vy jste šli společně se svými bratry?

A Jo.

Q Celou dobu jste se drželi ve -- spolu taky? Celou ...

A Mě se zdá, že tento bratr ne. On jel jinde -- ještě -- ty padli už a on šel s nima jinde a ja jsem s jednou partou šel zas ... zas jako inde. To jsme šli jako kde jsme chtěli, zkrátka.

Q Potom, když vás osvobodili.

A No no no.

Q Ale nějak -- dali vám nové šaty nebo vás ...

A Né, to už -- to už jsme dostali šaty, to nic, to už... to nám dali. Lidi nám dali už. Takže to jsme šli, kde jsme chtěli. Anebo kola jsme zebrale a jeli jsme na kole a nevěděli jsme kudy kam.

Q A když říkáte "my" -- to myslíte vás, bratry?

A Cože?

Q Když říkáte "jeli jsme, jezdili jsme" -- vy -- vy jste ...

A Ještě ten jeden bratr, ten Josef a ještě ostatní, ale už vám říkám, že zemřeli, ty chlapi. Tak bylo nás asi šest, taková parta. tak jeli jsme na kole -- na kolách. No a to jsme jeli, kde jsme chtěli. Poudám "Jdeme pryč, jdeme dom, na Československo." a to né, kdepak, jsme neměli _____ jsme. Tak tam byl takový barák -- to byl jako dřevěný barák -- a tak tam nás usadili. No a byli jsme tam na tým baráku.

Antonín Daniel
June 22, 1997

45/67

Q To byl nějaký už repatriační tábor?

A Nó, to jó, nó. Pravda, to bylo dobře. To už -- jídla bylo, kolik jsme chtěli. Tam už bylo dobře.

Q A jakým způsobem jste se dostali domů?

A No tak, přišel poručík ... voják -- a přišel pro nás, že jestli chceme jít domu. Pám "Jó!", "No tak pote." _____ a dali nás do vlaku a ... na Plzeň jsme jeli. No. To ten voják nás odvedl.

Q A jak jste se potom dostali do Bílovce?

A Tam jsme bydleli.

Q Já vim. To jste tam přes Prahu jeli? Nebo jak?

A. Přes Prahu. Pravda. přes Prahu.

Q Co váš dům? V jakým byl stavu?

A To bylo právě špatný. To rozebrali lidi -- poukradli, tak to bylo špatný. To bylo špatný, akorát je tam pozemek, zahrada. To je tam ještě pořad. _____ jenom to prodal. Tam nepůjdeme bydlet, když tady máme to. To už -- to bysme tam nešli -- jako bývat.

Q Tak, z vaší rodiny -- kdo se vrátil?

A Nikdo.

Q No tak - vy bratři.

A Akorát my bratři, jinak nic.

Q A tatínek se nevrátil?

A Né. To nevíme, kde je. No, to né. Nevíme, kde zemřel, vůbec nic. To se neví.

Q A z té širší rodiny? Z těch dalších bratrů?

A A kdepak! To vůbec -- to -- to padlo. V tím roku 44 nejmíc padlo. To padlo strašně moc. To už já nevím kolik tisíc, ale moc, moc, moc taky padlo. To padali ... padali furt. ráno třeba 50, 100 lidí bylo pryč. To padali jak muchy.

Q Zůstali jste v Bílovci?

Antonín Daniel
June 22, 1997

46/67

A My jsme ostali potom tam.

Q Ano.

A My jsme ostali tamle a poopravovali jsme ještě ty baráky trochu. No, a pak jsem šel tady -- mě -- město -- prodal barak -- jako po Němcích -- takovej menší barák.

Q Tady v Olmouci?

A Tady, tady. No a to každý -- dostali jsme jako byty, že a tak jsme bydleli tadyk.

Q Co jste dělal potom, po válce?

A Tak ... různý práce jsme dělali. Ty melorace (ph) jsme dělali, v železárnách jsme dělali.

Q Co se dalo.

A Co se dalo, ano.

Q Oženil jste se?

A Cože?

Q Kdy jste se oženil?

A Jó, to bylo -- počkejte -- v padesátým roku. V padesátým roku to bylo, nó.

Q A to už jste byl tady v Olomouci?

A Eště ne.

Q Ne.

A Byl jsem ... .

Q Ještě v Bílovci.

A No.

Q Kolik máte dětí?

A Dětí mam -- dva kluky a šest dcer.

Q Osum. Tak to máte dost.

A Osum, osum. Dost, dost, dost. Ale jsou veliky, nó, tak ... jsu na tým dobře.

Q Už jste na penzi?

Antonín Daniel
June 22, 1997

47/67

A Jo, to jo. Dávno. Roků 50. Já jsme byl jako invalidní. No, a pak v tým 57 jsem šel do ... do plného důchodu.

Q Pane Danieli, vyprávěl jste celý tenhleten zážitek nebo aspoň něco z něj někdy svým dětem nebo svojí ženě?

A Ne. To oni nevěříjou! To oni nevěříjou vůbec, takovou věc! Jenom, že ta dcera řekla -- ona tam byla jako na zájezd -- tak řekla, že vezme autobus a že posbirá a kdo chce se podívat na to Polsko, tak může jít. No. a já jsme říkal "Kdo nemáte dobré srdce, tak tam nechodte -- nervy." Páč je to tam hrozný -- fakt ještě -- taky se na to dívat. To je, to je, to je neco nemožnyho! To je neuvěřitelný! Tolika botů a ... a nebo na zemi, jak to nakrčený ... to spaní a to. To oni -- ty dráty -- všecko je tam. Normální. Tam bylo -- tam byl vysoký proud. To někdo hodil tendleten čepku na ty dráty a hned shořela.

Q Viděl jste náhodou, že by někdo skončil sám svůj život?

A Ne, neviděl.

Q Ne.

A Ne, neviděl. To ne. Každý se bál. Každý se bál a ... to ne. No jó.

Q Tak já vám zatím mockrát děkuju ...

A Jo.

Q ... ale paní Jana -- myslím, že se vás ještě bude chtít na něco zeptat.

A Jo, jo.

End of tape 2 of 3

Antonín Daniel
June 22, 1997

48/67

Tape 3 of 3

Q Tak když jste byl v tom Hodoníně, v tom kárném a pracovním táboře, měli jste tam taky volný čas, třeba po práci?

A Ne.

Q No, co jste dělali, když jste se vrátili z té práce?

A Seděli jsme.

Q Na tom bloku?

A Na bloku.

Q A o čem jste si třeba povídali?

A Každý jak -- co chtěl mluvit. To bylo volný. Tam to jako nebylo.

Q Jaká tam byla atmosféra?

A Tam to nebylo přísný nějak. Tam to nebylo. Tam to bylo volný. to -- to ne.

Q Mohli jste třeba jít z toho bloku ven?

A Z bloku jsme mohli ven. To jenom čistě do toho tábora takhle a pak zase zpátky. Tak to ne ...

Q A za plot toho tábora jste mohli?

A Ven? Kdepák! To bylo hlídaný, taky. Aby se neuteklo, no, no.

Q A kdo vás tam hlídal?

A Tak ... to já jsem se -- mě se zdalo, že bezpečnost, ti bachaři hlídali to.

Q Čeští?

A No, ano.

Q Nevzpomenete si třeba jméno něký?

A Né, né, nevím. Já jsem si pamatoval -- ten náčelník, jak jsem říkal, ale -- z tého Hradiště -- ale už nevím, jak -- jsem zapoměl, jak se jmenuje. To už nevím, nepamatuju.

Q No a zkuste si vzpomenout, co tam bylo s váma eště za lidi na tu práci. Co to bylo za lidi?

Antonín Daniel
June 22, 1997

49/67

A Míchaní jsme byli. V tým kamenolomu jsme byli jako míchaní.

Q Kolik tam bylo asi Romů?

A Moc. Tak jich bylo myslim -- já nevim -- tak 50. To mohlo být 50. V případě mohlo -- možná i víc bylo. Já jsem to nepočítal.

Q Jak se k vám ti dozorci chovali? Ti bachaři, jak říkáte.

A Tak, tam to nebylo tak přísný. Tam to nebylo. Normálně. ____ abysme pracovali.

Q A vy jste se s nima normálně mohli bavit?

A Tak von když se s náma bavil, jinak né. Když on se s náma bavil, tak jsme se bavili, no. Tak jinak...

Q A bili vás taky někdy?

A Ne, nenenenene, tam ne, tam ne.

Q Vůbec tam jste neviděl žádný tresty?

A Ne, ne. Neviděl jsem nikého bit. Já -- to ne to -- a oni potom začali se mlátit mezi sebou.

Q Kdo?

A _____, no ti ostatní. Neco udělali -- von neco takle -- no tak, pak se začali mlátit, no. To bylo těžký. Ale já teda nic. To voni zase jako mlátili -- to. navzájem jako, no.

Q A kvůli čemu se mlátili?

A To já nevím. To tam bylo jako -- nebyla tam taková přísnota, no.

Q A ti bachaři je nechali se mlátit, nezakročili?

A No, tak možná, že dali rozkaz. Dali rozkaz -- třeba dali rozkaz, že...

Q Jak to myslíte dali rozkaz? K čemu?

A Řekl aby ho zbili a nebo takhle.

Q Aha. Vy chcete říct, že z řad těch vězňů tam měl někdo nějakou vyšší pozici? Byl jako nějaký takový eště dozor.

A No tam byli tam chlapi právě co bili -- taky jo -- byli, byli.

Antonín Daniel
June 22, 1997

50/67

Q A jak se chovali k těm ostatním, co neměli tu výsadu?

A Tak, na mě to jako nezkoušeli, tak ani nevím. Jenom vím, že vypláceli tam.

Q A jakto, že na vás to nezkoušeli?

A Na mě nemohli zkoušet, poněvač mě bachaři všecko znali -- ty ... ještě ty _____
náčelník, že -- z Uherskýho Hradiště mě znal, takže ...

Q Tak vy jste tom měl lepší trochu.

A No, no, pravda, tam jo. Tam to bylo lepší. Až na to stravování. Tam byl veliký hlad,
tak...

Q No a ti ostatní, kteří tam neměli takovou lepší pozici, tak je trestali ti ... ti ... vězni, co
byli nad nima?

A Tak ... netrestali je vůbec, jinak. Voni sami ty trestanci mezi sebou nekdy, no -- když
neco se stalo nebo takhle, nó, ale takhle jako bít nebo takhle jsem -- to tam nebylo.

Q A co se tam třeba stalo kv -- jaký to mohl být důvod, že se mezi sebou bili?

A Se pohádali něco a už se bili.

Q Mohli třeba taky o jídlo se mlátit?

A Aj to, aj to. Nebo něco ukradl. Třeba jednému něco ukradl -- kousek chleba -- a už
dostal bití. Jinak jsem jako -- nevím -- neviděl jsem.

Q Zažil jste taky, že by se tam někdo pokusil o útěk v tom Hodoníně?

A Až nakonec tam utekli, mě se zdá, že dva. Ale to už věděli, že jdou do toho
koncentráku, tak utekli.

Q A jak utekli?

A Tak to se tam dalo. Tam se to dalo utéct, tam jo, tam jo.

Q Jak? Popiště nám to. Neumím si to představit.

A Tak tam nebyla taková hlídka. To nebyla taková hlídka jako -- tam nebyly takový dráty,
že nebyly elektrický, to nebylo nic. Takže v noci klidně mohl utéct, no. On to vystihl, že

Antonín Daniel
June 22, 1997

51/67

jak prší nebo takhle, tak utekl, no. Ale taky se málo podařilo, neutěkali, akorát, co já jsem věděl, tak utekli dva.

Q A co s nima potom bylo? Chytli je?

A Jednoho chytli a tého druhého ne.

Q A co se stalo s tím, co ho chytli?

A Tak ho zbili tam, zmlátili ho a ... a byl tam dál. Pak -- ne -- pak zas utekl! Už ho nechytli. Zas utekl (laugh) nó, zas utekl. Podruhý utekl, ale už podruhý ho nechytli. Už se nestalo. No.

Q A to byl Rom?

A Jo.

Q A jak se jmenoval?

A Kašpr (ph). A on zemřel, už. Jedině dva utekli a jinak nepamatuju. No.

Q A potom by mě zajímalo, jak vás propustili z toho Hodonína -- jak to přišlo, že vás propustili?

A Tak, dobře pracoval. Pracoval dobře, že a ... tak ... propustili. Alebo od -- hned tama dali do toho koncentráku. Všecky, celý ... celý lagr.

Q A jak to probíhalo to rozdělování, kdo půjde do koncentráku?

A Ne, ne, nebylo rozdělování. Komplet všechno.

Q No ale vy jste nešel rovnou z Hodonína.

A Ne, já ne. Ale ostatní všichni šli -- jako -- tam, do koncentráku.

Q A koho ještě propustili s váma?

A Jen někteří propustili. Buď to bylo nějaký podplacený -- já už nevím, jak to bylo. Asi dvě rodiny nebo kolik tam bylo, tak je propustili. Náčelník je pustil. Ale jakým důvodem to už taky nevím.

Q Takže vy jste potom dostal zase domů do Bílovce?

A Jó, jo, jo.

Antonín Daniel
June 22, 1997

52/67

Q A pak jste říkal, že ale pro vás znovu přišli asi po roce.

A Nó.

Q A tam jste říkal, že ten vrchní velitel těch četníků vám chtěl naznačit, abyste utekli.

A Pomoc, pomoc, pomoc.

Q Jak se jmenoval ten...

A To nevím. Právě já se nepamatuju. (laugh). Já, tak ten byl dobrý chlap, ten jo. To když jsme poslechli ho, tak to bylo dobrý. Jenomže jsme nevěděli a to byla ta chyba.

Q No a ještě před tím ...

A Jak jsme utekli na Slovensko, tak nebylo nic. To bylo kousek, 50 metrů -- 50 kilometrů.

Q A ve vesnici -- třeba starosta nebo sousedi -- nevaroval vás někdo?

A Kdepak, né, akorát ten vrchní. Jsme mu říkali mu vrchní. To byl jako velitel, že -- no tak -- jedině von, ale jinak ne. Jinak ne. Jinak nikdo nevěděl. To bylo všechno tajně udělaný, no, to jsme nevěděli. To kdybysme bývali věděli, tak určitě jsme byli pryč.

Kdepak, to by nás uteklo moc! To by nás uteklo. Jsme utekli na Slovensko, to je kousek za Brodem a už jsme byli pryč. No a kde -- kde by nás hledali? Už by nás nenašli.

Q Dobře. Tak potom jste se teda dostal do Osvětimi. Říkal jste, že jste stavěli ty bloky.

A No.

Q Tak když jste to stavěl, tak určitě musíte vědět, jak ten blok vypadal a z jakých se skládal částí -- jestli byste to mohl popsat?

A Dřevěný baráky. Dřevěný, úplně dlouhý -- já nevím přesně kolik to -- 50 metrů myslím -- nebo 40 -- no to už přesně _____. Dřevěný baráky. Jak tady někde jsou ty dřevěný baráky.

Q No a jak to vypadalo vevnitř? Jak to bylo členěný ten barák?

A Ja, tak to -- tak to bylo horší. Tam nebylo vůbec nic. To už jsme museli sami si dělat. Tam bylo ... no ty -- ty díly dřevěný a z tého jsme to právě stavěli. To už jsme sami

Antonín Daniel
June 22, 1997

53/67

stavěli, že. Ty mladí, no. Ale to nebylo žádné spaní vůbec nic, to byly ____, to nebylo vůbec nic. To ... vůbec _____ a takhle -- to nic.

Q No a těma dveřma se vstupovalo rovnou do místnosti nebo tam před tím byla nějaká předsíňka ještě?

A Rovnou dovnitř.

Q A kde byly záchody?

A Záchody byly ve vnitřku. To jsme taky museli stavět.

Q V tom bloku?

A V tom bloku.

Q Jak to vypadalo?

A Tak ... dře -- dřevěný!. Dřevěný záchody ... dřevěný...

Q Takový latríny?

A Nó latríny. Jo v Buchevaldě to bylo. To bylo 50 metrů dlouhý a tři metry hluboký. Jé, pane tam jich padalo! Tam jich padalo dole. Se nemohl udržet, padl tam dole, dovnitř a už ho nevytáhl!

Q To jste viděl někoho takhle?

A Nó, padl tam jeden -- jsem viděl.

Q Nemohl jste mu třeba pomoci?

A Nemohli jsme nic dělat už. To nešlo, to nešlo. On byl tak zesláblý, že padl tam a konec. Utopil se hned. Nó, to bylo tak.

Q Ještě se vraťme k té Osvětimi. A tam bylo kolik těch záchodů na tom bloku -- těch latrin?

A Jo. Tak tam bylo, mě se zdá -- já nevím -- tak dva nebo tři ty záchody tam byly. Tři a čtyři tam byly záchody. No, ty sprchy tam byly taky.

Q Přímo na bloku?

A Jo, jo, jo. Né sprchy! Ty na tyto -- na umývání...

Antonín Daniel
June 22, 1997

54/67

Q Ty koryta?

A No, no. Takový koryto tam bylo a kohútky, že. Tak to taky tam bylo asi pět nebo tak.

Takže ten pořádek na toto už tam byl lepší. To bylo, to jako nech -- nechci jako to.

Záchody taky čistý. To nešlo. Tam měl tento dohled. To muselo být jak ...

Q A kdo tam měl dohled?

A Vězeň, vězeň.

Q Ten byl určený jenom na dohlížení na záchody nebo ještě...

A No ano! To bylo -- muselo být čistota jak na vojně. To né, to bylo čistý. Všechno čistý.

Pokud to někdo neudržoval -- ale von řekl na někého, že dělá nepořádek tak už dostal.

Už dostal moc _____

Q A od koho dostal?

A No od tech -- trestanci _____ mezi sebou bili. To -- to Němci ne.

Q A čím -- čím ho strestali?

A Býčákem, býčákem (ph), no. To Němci vůbec nebili. Čistě vězni mezi sebou. Jinak ne, jinak ne. Jinak to né.

Q A vzpoměl byste si kdo tělal tady tyhle ty dozorce z řad vězňů? Třeba u vás, na vašem bloku.

A Toto já si těžko pamatuju. To byl tam jeden Polák. Tomu jsme říkali jako brokester (ph). No a kákové, to já nevím taky, jak se jmenovali. Jeden se jmenoval -- taky Polák -- jmenoval se Novák. Ale jinak ...

Q A jak se k vám chovali ti kákové?

A No to záleží na tom, jak špatně. Ty právě -- ty právě dělali -- ničili národ. No a pak tam byl ten lágester (ph). To byl jako nejvyšší. Jmenoval se -- to vim -- taky si pamatuju -- z Prahy -- a on se jmenoval Lad'a -- mu říkali -- a druhé jméno nevím.

Q A to byl Rom?

A Né. To byl dolmečer (ph), ten uměl řeči.

Antonín Daniel
June 22, 1997

55/67

Q A on s vama -- ti káповé s vama spali na bloku nebo někde jinde?

A Oni měli vyhrazený místnosti. S nama né. Vyhrazený místnosti měli.

Q A kde?

A V tým bloku.

Q V tom bloku.

A No.

Q A to mě právě zajímalo. Kolik tam těch místností bylo v tom bloku? V jednom jste spali jako vězni.

A Jo. Tak oni měli takovou cimru jak toto je, například, že. To oni neměli s nama nic společného na to, takhle. To né. To oni -- to byli káповé, že a oni byli samostatní, že. Ráno budíček a do práce.

Q A byl jste někdy v té jejich cimře?

A Né. To jsem se _____. To né.

Q A k vám se chovali jak ti káповé? Jaký jste tam měl postavení?

A Špatně právě. Špatně. To už -- to už bylo špatný.

Q Co třeba vám dělali?

A Třebas volali to číslo. Jako že tam nebylo jméno, ale číslo. No a co byli ty chlapi tam, který třeba neslyšel ____ no a šel -- kontrola -- aha, pod' ven z řady a už byl hotový. Už ho -- už ho domlátil. Tak to bylo. To bylo -- navzájem se mlátili tam. Tam nebylo odvolání -- vůbec -- tam nebylo odvolání.

Q Říkal jste taky, že se někdo v Osvětimi chtěl pokusit o útěk. Jakým způsobem?

A To už -- to už je další otázka. To už se neví, jak to mohli. A jim utekli, utekli.

Q A kdo utekl třeba?

A Romové také utekli, no. Já si představuju, podle mojeho názoru, že podkopali dráty.

Q A proč si to myslíte?

A Ja -- no tak jinak by se nedostali.

Antonín Daniel
June 22, 1997

56/67

Q Jo, takže to -- to jste u toho nebyl.

A Né, já jsem u toho nebyl! Ale já si právě myslím, že podkopali dráty a tak se dostali ven.

Q A setkal jste se ...

A Tam byl nějaký umělec zkrátka, no, mezi -- mezi tou partou. Který tu partu tahl. A byl tam jeden, byl. Já jsem ho znal. Byl.

Q Jak se jmenoval?

A Byl. To taky nevím už. Byl jako -- ten -- jó, ten --ten taky utekl -- mojí ženy otec. Mezi něma byl. On -- Václav se jmenoval.

Q Ferda?

A Václav -- Václav Ferda. Áno, ano, ano. Tak ten utekl s tu patu. Bylo jich pět. No ale jak utekli to já -- to -- to já nevím.

Q A chytili je?

A V Ostravě v lesi je chytili.

Q Jak jste to zjistil, že je tam chytili?

A Hajný dalekohledem a ... telefonoval to Němcům a ...

Q A jak jste se to dozvěděl?

A ... obsadili -- obs -- obsadili les. On to -- on to viděl ten hajný. On je prozradil. No a ... pak je dověkli zpátky a na šibenice. No a my jsme museli na ně dělat -- no, zkrátka udělali apel -- zkrátka všechno ven -- no a dívali jsme se na ně jakej -- jakej měli rozkaz. Tak ten jeden dělal rozkaz, že.no a -- že utékli a tákhle a budou odsouzení k smrti. Tak to jsem -- ten jeden ___ případ jsem viděl.

Q Kolik jich bylo?

A Asi pět. Pět jich bylo, nó. Tak to museli být moc moc moc ___ šikovní. To nešlo vůbec utíkat ___ to né.

Antonín Daniel
June 22, 1997

57/67

Q A víte co mě zajímá -- jak jste se dozvěděl -- když vy jste byl vlastně v tom lágru -- že je ten hajný viděl? Kdo vám to řekl?

A V Ostravě -- oni utékli do Ostravy.

Q Já vím, ale jak vy jste to mohl vědět? Nebo kdo vám to řekl?

A On byl v lesi a on je viděl. Měl dalekohled a on zjistil, že tam jsou ty vězni, že. No, on zavolał ____ Němci to obtočili a už bylo konec.

Q To se tam potom asi v tom lágru vykládalo, jak je chytli.

A Nó, to určitě, to je jasný. My jsme toto věděli, jó. Že jako utékli a budou pověšeni. Jojo, tak se to stalo, tak. No a tam utéct se to nedalo náč. Jedině takovým způsobem. Oni museli podkopat ty elektrické dráty.

Q A na -- nevíte na jakou práci chodili tady ti, kteří uprchli?

A Normálně nám -- normálně chodili ... na stavby a takle, no. Tam musel být jeden šikovný, který ____ -- šikovný, který dal povel a ... .

Q Popište ...

A Co?

Q Popište jaký jste měl oblečení. Z čeho se skládal ten ...

A Ty proužko -- takový ty proužkový. Jak se to ukazuje ... v ty...

Q A co to bylo? Košile?

A Košile ne. Košile byly normální. Kalhoty a ten -- kalhoty a ... no to sako, jak se říká, no. To bylo stejný ... ty -- ty mundůry. To bylo stejný.

Q A říkal jste, že jste mohli -- že vám to měnili ty -- to oblečení.

A Košile?

Q No.

A Košile jo.

Q A jak často?

Antonín Daniel
June 22, 1997

58/67

A Tak ... třeba za měsíc nebo za 14 dní košile -- prádlo teda, prádlo. Ale to -- ty -- když to bylo potrhaný, tak dávali aj kalhoty. _____ schválně, tak dávali aj kalhoty.

Q A to vám nosili na blok?

A To bylo na bloku, jó. Nosili nám to na blok. To jsme šli a požádali jsme, že, no a tak on nám to dal. Lebo dřeváky, když se roztrhl úplně, no, tak dával. Dával.

Q A kdo vám to dával?

A No to byli tam ustanovený takový lidi.

Q Přímo na bloku?

A Přímo na bloku. No.

Q To byly ty kápa? Nebo ještě někdo jinej?

A No tak něco takovýho. Se tomu říkalo _____. To ____ jenom to prádlo a mundůry a takový věci -- to nám dávali.

Q A jak se k vám chovali ty štabidynst (ph)?

A Špatně. To špatně chovali se. Oni právě dělali tu paseku tam. V tým konceráku. Věžňové. Němci ne, to ne, to není pravda. Němci ne. Já jsem neviděl.

Q Setkal jste se vy vůbec tam s nějakým tím Němcem? Jako nějakým ...

A Čím?

Q Přímo ne vězněm, ale z toho tábora -- s nějakým ... pracovníkem.

A No, to s nama ne -- vůbec _____

Q Vůbec jste nepřišli do styku.

A Né, né. To s nama nepřišlo do styku. To bylo těžko. Tam byla taková ta vrátnice, že. Ta brána hlavní. A tam byli ten velitel. Tak kdybysme bývali šli jako tamle si ztěžovat, možná že by to dopadlo dobře, no ale kdo -- kdo se -- kdo -- to neměl nikdo jako tohle. A když třeba ...

Q A co jste to měl za zranění na té noze? Že jste říkal, že jste měl něco ...

A To je takový na tým -- to je na tým kotníku -- jsem měl. To bylo maličko.

Antonín Daniel
June 22, 1997

59/67

Q A co -- proč -- co -- z čeho se vám to udělalo?

A Z toho dřeva. To byla taková maličkost. Mě to zavázal a ...

Q A kdo? Popište, jak to vůbec přišlo, že jste s tím někam šel.

A To je takový ... takový otlak. To je ...

Q A kam jste s tím šel?

A K temu lékaři tam. Tam byl lékař.

Q K jakýmu? To jste ještě o něm něm nemluvil.

A Jó, tam byl lékař.

Q A jaký byl?

A Primař. Já nevím, jak on se jmenoval.

Q Jaké národnosti?

A Čech. (laugh)

Q No to jste neřekl, tak o tom mluvte.

A Jó, jó. Čech, Čech.

Q A co jste s ním...

A Právě jsme říkal, že jako Hradiště...

Q No to jste říkal, ale před tím. Ale tak to řekněte teď.

A No tak se mě ptal, ne, že z Hradiště. Pám "Jó." Tak on nevěděl, že ... . Pám "Odkud?", ne -- tak mi řekl. Pá "Budějovice." -- ále -- a už jsem to věděl. Proto on mě jako -- že jsem mu řekl pravdu, tak mě to věřil a nechal mě na tu marodku. No a tak to potom jako nás vybrali, že ...

Q No počkejte. To ještě -- u toho se zastavme. Jak to proběhlo -- to vybírání?

A Man Prosim.

Q Takže, pane Daniel, na té... marodce ...

A To tam přšel -- to tam přišel ten SS na kontrolu, na ty marody. No a kdo byl moc nemocný, tak ho vytáhl a zanesl do pece. Asi. Když byl hodně nemocný. No ale já jsem

Antonín Daniel
June 22, 1997

60/67

-- já jsem nemocný nebyl, že, akorát -- mě říkal, co -- co je mě?, tak jsem ukázal co, "Á to nic! Ven!"

Q No řekněte mě, jak vás -- prohlížel vás nějak?

A Neprohlížel. On to poznal takle podle -- podle svého názoru. On věděl, že to -- není žádná .. žádná velká nemoc.

Q A mluvil s váma?

A No ano.

Q A co vám říkal?

A Nic. "Ven! Z řady ven!" On si nás vytahl z té řady, pač nás tam bylo -- já nevím -- 20 nebo 30 nás tam bylo. Tech marodu. No a vytahl si například 10 nebo 15. A ty ostatní nechal tam jako stát a nás vytáhl ven. A my jsme nevěděli vůbec kam jdeme, no. A jsme šli.

Q Tak popište každý krok od toho momentu, kdy vás vybrali.

A No na bloku, na bloku.

Q Na blok vás dali?

A Na bloku jsme by -- byli. A on nás dal do řady a pak jenom vybíral. Přímo na tým bloku kde jsme spali.

Q No to jsem myslela ale, že jste byli na marodce.

A No to -- to bylo tak jak marodka, no. Jako normální marodka, no jasně, páč nedělali jsme. Žádný se o nás se nestaral. Měli jsme lístek a už s nama nemohli nic dělat.

Q No a tak co bylo dál, když vás vybrali? Kam jste šli? zkuste chvíli -- chvílku po chvílce to popsat, jak to probíhalo.

A No, tak to jsme taky nevěděli, kam půjdeme, kam jdeme. Jsme nevěděli vůbec nic. Až nás tam zavedli, tak pak jsme věděli.

Q A kam vás zavedli?

Antonín Daniel
June 22, 1997

61/67

A Do té koplety (ph), jak jsem řekl. A pak hned byla plynová komora. Tak to jsem viděl, no... Tam byly sprchy ... pustili vodu -- my jsme se tam chodívali koupat taky.

Q Takže normálně z toho tekla voda?

A JÓ, tekla. Někdy studená, někdy teplá. Alebo tep -- studenů pustili a pak hned potom teplou. A zase studenou, no. To bylo hrůza. To bylo -- jsme tam skákali, jak -- ježišmarjá!

Q Takže vám to ukázali, kde budete pracovat. A řekli vám něco -- co tam budete dělat?

A Áno.

Q Co vám řekli? Zkuste to zopakovat.

A No tak, "Budete sbírat zlato." Povidáme "Voni to nechcou dat!" "Musí, musí!" Voni tam měli takovou vodičkou ňakou na to -- prsteny. Naušnice -- kleště jsem cvakl. A takhle.

Q Počkejte jakou vodičku?

A Museli to odevzdat. Museli.

Q A jakou vodičku? Na co byla ta voda?

A No na mazání prstů, když to nechtělo -- ten prsten dolů.

Q Aha.

A Nejaké mydlo to bylo, nebo co to bylo, no.

Q A kleště jaký?

A No, takový kombinačky. Takový malý. To se chytlo, cvakl jsem náušnicu, že a ...

Q A jak? To -- to aj s uchem?

A Oni to nechtěli dát. Oni to nechtěli dát! Oni to nechtěli dat. To bylo nápadny. To bylo nápadny. Oni věděli, že už je to -- ale my jsme nemohli nic dělat. My jsme nemohli říkat nic.

Q Nebolelo to ty lidi, když jste jim kleštěma ...

Antonín Daniel
June 22, 1997

62/67

A Né. Co může bolet? Prst -- prst jsem mu namazal, stahl jsem prsten a hodil jsem ho do té -- do bedny a no. A ještě nám řekli, jak něco vy zeberete -- nám jako -- prsten nebo něco, tak už -- vytáhl pistolu -- a podívejte se. Okamžitě ... mrtvej.

Q No dobře. Řekli vám, že máte sundávat šperky, ale řekli vám, co se bude s těma lidma dít dál?

A Tak my jsme věděli, ale my jsme to neměli mluvit. My jsme nemo -- nesměli mluvit nikomu. Vubec. My jsme si to museli nechat pro sebe. Páč to bylo -- by nás zabili. Takže my jsme se neodvážili říct. Já jsem musel jim říct, že -- jako -- budou tak na tým, jako já. Že dostanu ty šaty takové, a že budu pracovat, no a pudů na blok.

Q Věřili vám?

A To už já nevím. To buď věřil, nebo nevěřil, to už -- to už mě nezajímalo. Jenom hlavně já jsem nesměl vzít jako...

Q A co se dělo potom, když jste jim sundali ty šperky?

A Aj šaty, všechno.

Q Šaty jak jste jim sundávali?

A Všechno, všechno. Donaha! Donaha museli jsme to -- vysléct jich. To jim právě bylo už -- už jako podezřelý. No, to bylo horší.

Q A oni se sami vysvlékli?

A Tak oni věděli, že jdou koupat, no ale ... to bylo těžko to říct.

Q A oni se vysvlékali sami nebo vy jste je vyložene...

A Vysvlékali. Museli se vysléct. Já jsem jim říkal "Vysvlečte se a-- a pokud prsteny, zlato máte nebo peníze, tak to dávejte sem." No, tak někdo dával a někdo ne. Nechtěl dat. Nechtěl. Nevěřili tomu, už. Už jim to bylo ňák...

Q A když byli vysvlečení?

A No tak šli se koupat. Do plynové komory.

Q A vy jste jim něco dávali na koupání, nebo ...

Antonín Daniel
June 22, 1997

63/67

A Ručník.

Q Každému jste dali ručník?

A Ručníky, takový malý ručníky. Takový starý ručníky to bylo. To nic. No tak oni nemohli nic dělat! Voni nevěděli vůbec nic, no. My jsme jim neříkali nic a ... oni šli do koupelky -- jako koupelka a pak to bylo uzavřené. Až bylo jich moc -- hodně, že. Pustili plyn a hotovo.

Q A vy jste mohl to nějak vidět? Dalo se tam dívat dovnitř, do té komory?

A My jsme -- tam byly takovej -- takový ... kukadla. No, mohli jsme se dívat na to. No, mohli.

Q Ono je to sice nepříjemný, ale pro tu budoucnost -- můžete říct, co jste viděl?

A Já jsem věděl, já jsem věděl. Já jsem se díval jednoho, ale u toho kdyby nás tam chytl ten kápo někde (ph-the whole sentence), tak by nás tam umlátíl. To nebylo -- to nebylo dovolený. Nesměli, nesměli jsme to vůbec ani...

Q No a jak to teda probíhalo, když jste se tam díval?

A Cože?

Q Jak to probíhalo, když jste se tam mohl dívat?

A Padali jak muchy. To trvalo 15 minut. A někteří -- a hodně jich bylo živých. Ještě dýchali, no.

Q No a potom, když se otevřely ty dveře té komory?

A Otevřeli jsme to všechno.

Q Tak co se dělalo s těma, co ještě dýchali?

A Jsme to právě nechali vyplynovat, aby ten plyn šel pryč a pak jsme je vytahovali.

Q No a co s těma, co ještě dýchali?

A Tak jich domlátíli.

Q A kdo?

A Ty -- ty kápa a to.

Antonín Daniel
June 22, 1997

64/67

Q A jakým způsobem?

A _____ kopl ho do hlavy, že a -- to už. To bylo těžký tam.

Q A co třeba vlasy? Nestříhali jim vlasy?

A Tam byl každej ostříhaný.

Q To ještě před tím, než šli do toho plynu?

A Ja, jo. Ten transport vlastně. Nenene. To my.

Q Tak se k tomu vra te.

A Nás -- nás stříhali, nás stříhali, nás. Je -- je ne, mně se zdá, alebo to už ani nevím, jestli stříhali nebo né. To jako jsem -- to si nepamatuju. Neviděl jsem to. Možná -- nevím, no -- nes -- možná, že nestříhali jich.

Q To si nevzpomínáte, že by mrtvým nějak stříhali vlasy?

A Ale -- ne, nevzpomínám. Ale ženský možná, že -- ty mladý holky možná že jo.

Q No a co třebas ...

A Páč to oni ty vlasy potřebovali. Asi.

Q No ale to vy jste neviděl, že by je ...

A Ale chlapům nebo -- ne, ne, ne, neviděl jsem to.

Q A co třeba -- nevyndávali jim zlatý zuby potom, když už byli mrtví?

A To už taky nevím. To už ...

Q Dobře.

A Neměl jsem na to ... příležitost, na takové věci. To už ne. Nevím.

Q Vy jste byl ...

A Možná, že to dělali už ty Židi samý, co byli ustanovení a oni jich dávali do pece. Tak oni možná to taky brali.

Q Vy jste, pane Daniel, byl jeden z mála, kdo se tady k té práci dostal, kdo mohl to vidět, tak je to vaše svědectví moc důležitý. Můžete si třeba zkusit vzpomenout, jaký jste měl u toho pocity nebo co vám procházelo hlavou při tom?

Antonín Daniel
June 22, 1997

65/67

A Já už jsem na to byl naučený. Už jsem byl na to byl zvyklý. Mě to nedělalo nic. Zemřel, zemřel. Vůbec nic! To mě ani nepadlo vůbec na myšlenku. Já už jsem na to byl takový otrkaný.

Q Byly tam třeba i děti?

A Nó, pravda. No jo. Malý děti -- to hodili do auta -- za nohu a vyhodil ho jak ... No jó. Vozili to do gremace. Děti jo. To jsem viděl, to jsem viděl. Třebas když měl rok, že a nebo takle. Tak to ... tak to jo, to jsem viděl teda. Ale jinak to už jako nevím, no.

Q Nedostávali jste třeba nějaký jídlo navíc?

A Jo.

Q A co?

A Salám třeba jsme dostali. To bylo v úterý a v pátek. Ale enom v tech kasárnách.

Q Kolik?

A 10 deka salámu, no a na tři díly nebo na čtyry díly kilo chleba.

Q To když jste byl tady -- pracoval v té komoře, tak vám dali salám?

A Tam -- tam to bylo lepší. Tam to dostávali ještě víc. Tam bylo víc jídla v tej ... v tej komoře u té ... u té gremace. Tam dostávali víc. Ale my ostatní, celý lágr, dostávali jsme pravidelně jednou týdně -- dvakrát -- úterý, pátek. Tomu říkali culaga (ph).

Q Eště v té komoře ...

A Tak to eště -- to právě nás vysvobozovalo. To.

Q Eště v té komoře, když jste pracoval -- dostávali jste tam ...

A No, tam jo, tam jo. Tam bylo víc polévky aj chleba.

Q Dostávali jste třeba alkohol taky?

A Ne. Jéje alkohol! Ty by nám dali alkohol! Kdepak.

Q A co, pane Daniel, takový kšeftování, černý trh. Dostal jste se třeba k cigaretám?

Antonín Daniel
June 22, 1997

66/67

A Ne. Já jsem se nedostal. Ale kteří dělali s civilama, tak dostali se k tomu, lebo civili jim pomáhali, dávali, no. Jinak myslím -- já nevím -- jinak ... jinak jak by k tomu mohli dojít, že, když měli cigarety -- kouřili.

Q Jinak vy jste...

A Fasovat nefasovalo se, že. Tak jediňě, že ty civili jim nejak museli ...

Q Vy jste nezažil, že by se tam s něčím kšeftovalo ne černo?

A Ne, ne, ne, ne, ne ne ne ne ne. S civilama jo, tak když tam pracoval na stavbě třeba, že. Páč se tam učili jako zedníci ... ty vězni, že. Nó.

Q Pane Daniel, jak si vysvětľujete, že vás vlastně nechali žít, když jste taky viděl tu plynovou komoru a říkal jste, že ostatní likvidovali po čtyřech měsících?

A To né. Rozumíte. To oni v gremaci -- oni je páľili. Tak těch.

Q Ti, co byli u té kremace?

A Tak, ták. Těch jenom páľili. Oni tam nesměli být dýl, jak štyry měsíce. Ty chlapi. To byli asi tři chlapi jenom, co páľili. Měnili -- jesli se měnili to -- já jsem tam byl dva dny, takže těžko můžu říct. Jenom jsem slyšel, štyry měsíce to můžeš dělat to -- tu práci vykonávat, ale pak _____

Q No a jak to, že jste tam byl jenom dva dny? Kdo to tak určil?

A To sám jsem tam šel. Pak jsem utekl z tama. Šel jsem jako do druhého komanda. Utekl jsem. Třeba na stavbu jsem utekl, nebo takle.

Q No ale to vám jen tak dovolili?

A Ale on nás honil! Ten kápo. No ale tak -- no tam nás bylo móc!

Q Jak jste to uděľal? Já si to neumím představit.

A No normálně. Šel jsem do druhého komanda a zapsal mě číslo -- "Pod!" -- a už jsem stál tam.

Q A jak vás honil ten kápo?

A No nemohli, nemohli.

Antonín Daniel
June 22, 1997

67/67

Q Už jste byl zapsaný, tak už nemohli.

A Už jsem byl zapsaný. Když byl zapsaný, už nic. Žádné honění, nic. Šel jsem zas do tého druhého komanda. A to jsme tak pořád dělali.

Q A tam jste dělal co, v tom druhým komandu?